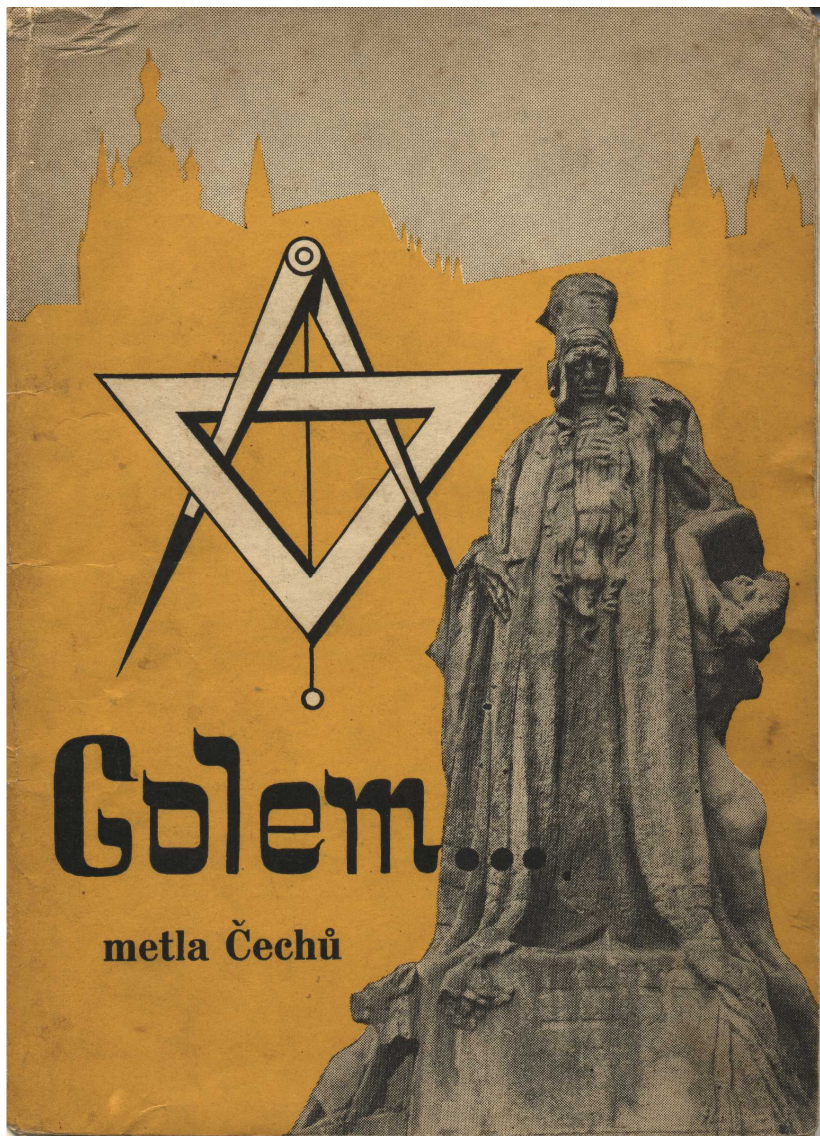

Golem...
metla Čechů

GOLEM...

METLA ČECHŮ

ROZKLAD

ČESKÉHO NACIONALISMU

NAPSAL

WALTER JACOBI

1942

NAKLADATELSTVÍ ORBIS, PRAHA

Domácí odboj

Roku 1928 vyšla v Praze malá, sotva třicetistránková knížka s názvem „Z domácího odboje“. Jako nakladatel byl podepsán „Památník odboje“ v Praze, tiskla ji tiskárna býv. ministerstva národní obrany v Praze-Bubenči. Spisek byl ještě téhož roku přeložen do frančtiny s rozšířeným názvem „La Lutte Intérieure pour 1'Indépendance Tchécoslovaque“. Jak prozrazuje už název, podává toto pojednání v krátkých rysech náčrt politického chování Čechů doma ve čtyřech letech světové války.

Jako autor není podepsán nikdo menší než dlouholetý pražský profesor práv dr. Jan Kapras. Jeho postavení jako vědce a národního politika zaručuje snad, pokud jde o líčeni skutečných událostí, že si přece jen počínal při svých úvahách kriticky a rozvážně a že si byl zvlášť vědom odpovědnosti, když činil politicky důležitá konstatování o zmíněném období. Časový odstup plných desíti let od líčených událostí mu dovolil posuzovati věci s menším zaujetím a prospěl mu právě tak jako to, že důležitá, většinou velmi obsáhlá díla české revoluční literatury už byla napsána, takže bylo možno daný materiál ve velké míře přehlédnout. Jeho líčení můžeme tedy přijmout jako tím závažnější.

Kapras začíná svůj spis konstatováním, že až do války nebylo žádných příprav pro revoluční řešení české otázky, a že tehdy ve vědomí českého národa nebylo odedávna ani velké politické linie české politiky ani jednotného státoprávního směru. Přesto, když vypukla světová válka, že byla protiválečná nálada Čechů zcela jasná. Ačkoliv „bylo všem od počátku jasno, že doma brannou revoluci dělat nemůžeme, takže nebylo žádného význačného odporu při narukování, docházelo později doma tu a tam k odporu, který byl trestán i několika popravami. Těžiště tehdejší domácí politiky spočívalo v hesle ‚nebojovat a vzdávat se‘ a potom i v očekávání Rusů“ (Kapras, str. 4).

Tím naznačuje autor už jednu hlavní linii českého chování za války, onu politickou pasivitu vůči státu, vládě a potřebám války, jež ovládla lid a ovládala jej po příští čtyři léta. Čím více se válka protahovala, tím více se jevilo nutným odrazit a zmařit pokusy některých aktivistických politiků, aby český lid získali pro spolupráci a pro kladné stanovisko ke státu. „Pro tuto pasivitu byly instinktivně široké vrstvy českého národa a většina vynikajících politiků v čele s Kramářem a s Kasinem“ (str. 5).

Bylo proto vysvětlitelné, že rakouský generální štáb, sídlící v Těšíně — zcela jinak než ospalá vídeňská vláda — byl brzy proti českým krajům monarchie zaujat a ve svých politických pochybnostech byl ještě posílen, když se kolem Nového roku 1914/15 české oddíly po prvé ukázaly nespolehlivými a když se konečně na ruské frontě vzdal celý 28. pěší pluk. Nutné zakročení státních orgánů se projevilo na Moravě a ve Slezsku ostřeji než v

Čechách, kde místodržící František hrabě Thun, sídlící v Praze, české chování takřka posiloval tím, že je považoval za neškodné. Posléze musel Thun ustoupit nátlaku politicky prozíravějších vojenských kruhů a byl v dubnu 1915 nahrazen Maxem hrabětem Coudenhovem, jenž se ovšem bez iniciativy vyvinul v pouhého byrokratického vykonavatele vídeňských nařízení. Pokusy vlády, aby si získala české politiky — možnosti toho byly příznivé zejména u klerikálů a sociálních demokratů — jakož i výzva v tisku, aby se politiky pasivity konečně zanechalo, a aby se český národ přiznal jasně a nekompromisně k habsburské dynastii a státu, zatím neměly žádného výsledku.

Toto zásadně pasivní chování převážné většiny Čechů zdálo se ovšem potřebovat tajného řízení a vedení. Kapras nezdůrazňuje sice výslovně takovou příčinnou souvislost, líčí však, jak se právě v té době začaly tvořit tajné orgány, což logicky navazovalo na jednotnou českou náladu a na pokusy, jež podnikala vláda, aby ji rozleptala. Uvádí totiž výslovně, že už několik měsíců po vypuknutí války bylo několik „tajných k r o u ž k ů“, kolem nichž se česká politika soustředila. Mezi nimi byly skupiny státoprávních pokrokářů, kteří vypravili L. Sychravu jako spojku do Švýcarska, a realistů, jichž hlava, Masaryk, se vydal do dohodové ciziny, orientovány západně a viděly ve Francii a v anglosaských zemích možnosti politicky rozhodné pomoci, kdežto Mladočesi, vedení Kramářem a Rašínem se silnými vlivy takového Síse v pozadí, pohlíželi k východu a klonili se k naději v Rusko.

Z vedoucích zástupců těchto skupin se brzy vytvořila jako společný tajný pracovní výbor „M a f f i e“, kde s počátku byli Kramář, Rašín, Hajn, Šámal, Soukup, Franta, Scheiner a Beneš, později pak, když někteří vypadli útěkem (Beneš) nebo zatčením (Kramář, Scheiner, Rašín), přibylo k tomu mnoho jiných.

Při líčení činnosti Maffie, jejíž ústřední sídlo právě v Praze Masaryk označil jako nutnost, omezuje se Kapras na stručnou větu [*]): „Maffie měla stálý styk se zahraničním odbojem, zvláště s Masarykem, nejprve prostřednictvím Beneše, a když také tento odešel do zahraničí, prostřednictvím četných osob, jichž evidence se soustřeďovala v rukou Bělehrádkových" (str. 6/7). Tím se postavila česká inteligence v čelo lidových mas, nadchnutých pasivitou a vůlí k odporu. „Náš domácí odboj byl ve svých počátcích odbojem širokých neorganisovaných mas lidových, které rázem pochopily, že přišla veliká chvíle českého národa. Byl to odboj tisíců a tisíců drobných a neznámých lidí, z nichž velmi mnozí za své

---

[*] Autor předpokládá, že obsáhlá literatra o Maffii, jež vyšla do roku 1928, je známa, a poukazuje na ni výslovně v seznamu pramenů, který k svému spisu připojil.

přesvědčení dovedli trpěti ... Domácí náš odboj jest tedy v první řadě odbojem lidu, který hrdinně snášel tíhu a strádání války, doufaje v lepší budoucno, v druhé řadě odbojem inteligence, která pochopila, že její místo jest v čele lidu“ (str. 26).

Odbojová činnost tajného českého vedení, nyní shora řízená a plánovitě organisovaná, šla dvěma směry. Politickými sabotážemi se muselo především zaujmout stanovisko proti vládě ve Vídni a musel být zmařen každý pokus úřední politiky rozleptávání; za druhé se činnost Maffie obracela proti plánům a snahám českých aktivistů, aby z vlastního popudu začali působit na zásadní postoj českého národa. Jako vůdčí myšlenku této rušivé činnosti uvádí Kapras v této souvislosti tuto pozoruhodnou větu:

„Za těchto okolností zdálo se, že jest úkolem politiků domácích jen mlčeti a zabraňovati tomu, aby domácí akce nekazily a nekřížily akce zahraniční“*) (str. 8).

Když koncem roku 1915 začaly pokusy o spojení stran a v lednu 1916 vedly za vedení dra Mattuše k dalekosáhlému sloučení Staročechů, Mladočechů, realistů a národních socialistů v jednotnou českou stranu, zvanou „národní strana“, byla tato strana vedením odboje ihned torpedována. Byly totiž obavy, že „vláda bude vynucovati své požadavky, proti české politice zahraniční směřující, snadněji na této jednotné straně nežli na dosavadních několika stranách“ (str. 8). Toto nebezpečí bylo proto tak hrozivé, že právě tehdy začala vídeňská vláda v Čechách aktivně vystupovat proti účinkům české emigrační činnosti doma a potírat vliv české propagandy zahraniční. V kleštích mezi přáním vlády a podkopnou prací odbojových skupin ztroskotala pak také „národní strana“ v květnu 1916.

Tím však nebyla ještě definitivně zažehnána nebezpečí státu přátelštější české politiky. Několik měsíců po rozkladu jednotné české strany tvořila se už zase jednotná politická organisace ve formě „Českého svazu“, jenž se utvořil za rozhodujícího spolupůsobení Švehlova z agrární strany, jež nyní silněji vstoupila do politické hry. Všechny strany, státoprávně pokrokovou a realistickou vyjímaje, byly zde sloučeny i se svými poslaneckými kluby. Znovu začal podzemní boj proti aktivistům, zvláště když „Český svaz“ tehdy, když došlo 10. ledna 1917 po prvé v diplomatickém aktu Dohody k řeči o československém osvobození a k Wilsonovu prohlášení z 22. ledna 1917 o právu národů na sebeurčení, dal vídeňskému ministru zahraničí k disposici dopis, který znamenal úplné odřeknutí se

---

* Proložení v tomto citátu stejně jako v dalších provedl vesměs autor této knihy.

české zahraniční akce. Se zřejmým rozhořčením odsuzuje Kapras tuto „povolnost svazu, jež způsobila, že vážnost jeho v Čechách naráz poklesla“ (str. 11 až 12), a líčí, jak marné byly snahy svazu, aby své otřesené postavení ve Vídni zachránil požadavkem po návratu k parlamentámím vládním formám. „Je pochopitelné, že za tohoto stavu věcí byly tu velmi vážné obavy před jakýmikoliv projevy českých poslanců a jich střediska Českého svazu, a že šlo o to projevy tyto zameziti“ (str. 12).

Za tímto účelem vznikla, jak Kapras výslovně zdůrazňuje, počátkem r. 1917 skupina „N á r o d“ z kruhu lidí politicky stejně smýšlejících, kteří pocházeli z řad mladočeské stranické oposice, státoprávníků a realistů nebo byli politicky nezúčastněnými osobnostmi českého kulturního života. „Byli všichni rozhodnuti nepřipustiti, aby česká politika dala si ujíti nenávratnou příležitost vymaniti český stát z habsburského područí. Vydání prvního čísla orgánu skupiny „Národa“ dne 8. dubna 1917 bylo proto velikou událostí v tehdejších poměrech, neboť hlásal se tu jasně a veřejně důsledný odpor proti dosavadní politice svazové“ (str. 13). Až do roku 1918 měla skupina „Národ“ na politických událostech značnou účast. (Že byl členem této skupiny, to Kapras zamlčuje právě tak jako svou ostatní aktivní účast na domácím odboji.)

Podkopná činnost také brzy začala, když po prvé za světové války byla na den 30. května 1917 svolána vídeňská říšská rada a byly obavy, že by si snad čeští poslanci v této dějinné chvíli náležitě nepočínali. Dne 17. května vyšel proto onen slavný projev českých kulturních pracovníků, který sepsal Jaroslav Kvapil, šéf činohry českého Národního divadla, a který podepsalo 222 zástupců písemnictví a vědy jako projev „Českému poselstvu na říšské radě“. Projev žádá české poslance, aby rozvinuli a hájili český program před forem celé Evropy. Kapras oslavuje tuto akci nadšenými slovy jako první veliký politický projev českého domácího odboje, jenž byl v celém českém národě radostně přijat a lidem správně pochopen jako „požadavek, jak jej již dávno hlásala zahraniční česká propaganda“ (str. 14).

Potom se brzy začal také obnovovat stranický politický život. U Mladočechů se dostal do popředí nekompromisní oposiční směr, seskupený kolem člena Maffie Franty a zmíněného už Františka Síse, jenž byl po Kramářové a Rašínově zatčení odstrčen. Stejně tomu bylo i ve straně národně socialistické. Také u agrárníků nabylo vrchu radikální křídlo, což nebyl div, protože právě zde se osvědčila taktika Maffie utvořit zavčas p o l i t i c k é p o u t o s p o l u v ě d ě n í m o i l e g á l n í c h č i n e c h. Kapras se zmiňuje na prvních stránkách svého spisu o tom, že Kramář a Švehla roku 1915 společně vyslali poslance Düricha ilegálně do Ruska. Ale teprve Beneš sám ve své knize „Světová válka a naše revoluce“ podává k tomu poslední vysvětlivku, když v líčení schůze Maffie, jež se konala na

jaře roku 1915 po jeho návratu z cesty do ciziny k Masarykovi, praví: „S posláním Düricha všichni souhlasili také proto, že to byl poslanec agrární strany, že o tom bude jednáno s předsedou Švehlou a že tím i formálně ve spiknutí bude tato mocná strana“ (Beneš, str. 66). Tak byla i linie velké strany českých zemědělců pro další trvání světové války stanovena, a kdyby bylo třeba, mohla být tato strana donucena, aby se zařadila do ilegální fronty domácího odboje.

Všechny tyto okolnosti dohromady způsobily, že až do zahájení vídeňské říšské rady dne 30. dubna 1917 byl vykonáván značný politický nátlak na české zástupce, kteří se vzmohli aspoň na dalekosáhlý požadavek územní autonomie ve smyslu českého státního práva. Oficielní prohlášení Českého svazu bylo mezi Čechy přijato s uspokojením, protože lid měl jemný čich pro pozadí státoprávních formulací svého vedení. Poslanci státoprávní strany podali k tomu své vlastní prohlášeni, v němž vůbec nebylo zmínky o Rakousku. „Toto nekompromisní prohlášení bylo to, co chtěl český národ celý“ (str. 16).

Čeští zástupci si pak vytvořili novou taktiku svého politického postupu. Když byla ve Vídni dosazena komise pro reformu předlitavské ústavy, rozhodli se, že neobešlou její zasedání, a že se vyhnou politické odpovědnosti. Aby bylo toto chování odůvodněno navenek, byl přijat kompromisní návrh agrární strany, že se nemohou účastnit schůzí ústavní komise potud, pokud nebudou ukončeny porady o zásadách, obsažených ve státoprávním prohlášení z 30. května. Několik týdnů poté hnala většina zástupců stran situaci na ostří nože ještě dalekosáhlejším usnesením protestovat oficielně proti jakékoliv účasti na vídeňských poradách. Za vedení Klofáčova utvořili státoprávní klub, jehož úkolem bylo „zabraňovati oportunistickým poslancům, zvláště mladočeským, v jich postupu“ (str. 18).

Stále jasněji viditelný přesun ve vnitřních českých mocenských poměrech ve prospěch nekompromisního směru způsobil, že se „Národní listy“ dostaly do rukou jednoho z nejradikálnějších zástupců, Františka Síse, a brzy také vedoucímu členu Maffie Rašínovi, když se vrátil z vězení, poskytly nové možností působení. Když byl posléze v říjnu 1917 propuštěn na svobodu Kramář, viděla se v jeho propuštění zřejmá známka slabosti státu a tento politik byl triumfálně uvítán jako hlavní representant domácího odboje. Stále více se stávaly vodítkem zprávy z ciziny. „Vším tím sílil na podzim roku 1917 velmi rychle radikální směr protirakouský, posilován přirozeně také zprávami ze zahraničí“ (str. 18). V hrubých rysech se už rýsovaly sloučením starých stran obě skupiny pozdějších národních demokratů, vedených Kramářem, a národních socialistů, vedených Klofáčem. I u sociálních demokratů se nyní uplatňoval radikální směr, vedený Habrmanem.

Počátkem roku 1918 dostaly události prudký spád. Generální sněm českých poslanců na Tři krále 1918, jenž už nezahaleně požadoval zřízení vlastního českého státu, se nezmínil o rakouském státním svazku už ani slovem. Dne 13. dubna se konala ve Smetanově síni v Praze slavnostní přísaha všech vrstev českého národa, kde Jirásek za veliké účasti přečetl znění přísahy samostatnému československému národu. V květnu byly v Praze uspořádány veliké divadelní slavnosti, jichž se zúčastnili zástupci Slováků a Jihoslovanů, jakož i polských a italských menšin. Pak byla slavnostní schůze v Obecním domě pražském. „Manifestace květnové byly ve Vídni posuzovány jako článek organicky přiřaděný k českému zahraničnímu odboji, a vyvolaly poslední vzplanutí politické persekuce" (str. 21).

Dne 13. července 1918 byl po provedených přípravách utvořen předákem agrárníků Švehlou nový Národní výbor, jehož úkolem od počátku bylo, aby ve vhodné chvíli prohlásil samostatnost českého státu a učinil k tomu všechny potřebné přípravy. Dne 2. října přiznalo se konečně i české poselstvo ve Vídni otevřeně a celé k odboji. Ve dnech 24. a 25. října odjeli posléze čeští delegáti do Ženevy k Benešovi. V noci ze 27. na 28. října připravil starosta Sokola dr. Scheiner, jenž byl rovněž propuštěn z vězení, strážní službu, příštího dne sešla se čtyřka za Rašínova vedení a usnesla se při kapitulaci Rakouska prohlásiti samostatnou Československou republiku. Téhož dne večer byl vydán první zákon nového státu. Sokolstvo převzalo pořádkovou a bezpečnostní službu.

Toto převzetí první výkonné moci znamenalo právě pro Sokolstvo korunování neúnavné podzemní práce za světové války. O jeho činnosti se ovšem Kaprasův spis zmiňuje jen velmi málo. Jen když vypočítává tajné skupiny odbojové činnosti, jmenuje Sokol na vedoucím místě a několikrát vzpomíná činnosti jeho starosty dr. Scheinera v Maffii.

Chybějící podrobnosti se dají ovšem lehce doplnit údaji z pamětí Masarykových a Benešových, jakož i z německých publikací vídeňského státního knihovníka dra Pavla Molische. Podle toho navázal Masaryk hned po vypuknutí války spojení se starostou Sokola drem Scheinerem a sděluje o tom ve své knize „Světová revoluce" tyto podrobnosti: „S ním jsme se dohodli, že by Sokolové za ruské okupace nastoupili jako národní bezpečnostní stráž, podle poměrů a potřeby jako národní vojsko." (Masaryk str. 14.) Současně se vyjednávalo o financování české akce v cizině sokolskými penězi a dr. Scheiner ihned poskytl první příspěvek, aby se

mohla zahájit činnost. Pak následovaly první zákroky státu proti jednotlivým tělocvičným jednotám, mezi jiným proti Sokolu v Jičíně. Při svém odjezdu do ciziny, financovaném sokolskými penězi, zasvětil Masaryk svého spolupracovníka Beneše, jenž zatím zůstal doma, do svých tajných styků se Sokolem. „Upozornil mne, abych vstoupil do styku s drem Scheinerem, a aby všecka další činnost byla řízena v dohodě se Scheinerem. Spoléhal velice na Sokolstvo a očekával, že také odtud bude možno dostat peníze na revoluční činnost; mimoto soudil, že pro eventuální revoluci násilnou je třeba připravit vedoucí činitele Sokola a sokolské masy. Dr. Scheiner tehdy sám pomýšlel na útěk do ciziny; chtěl v té době odejíti do Ameriky, aby tam podnítil akci mezi krajany. Předstíraje nákup bavlny pro banku Bohemii v Americe, žádal policii o pas. Policie přes opětovné zákroky odmítla a cestě zabránila“ (Beneš str. 27). Při založení Maffie patřil Scheiner k prvnímu kroužku a prostřednictvím sokolských jednot nashromáždil mnoho vojenských informací. Dodatečně dostal pokyn, aby „hleděl nějakým způsobem uvolnit peníze sokolské, které z obavy před konfiskací byly zimobilisovány a jejich vydání vázáno na souhlas osob, které jsme do své akce zasvětiti nemohli (Beneš str. 41).

Mezitím se v rakouském vojsku stala řada událostí, jež se zdály dokazovat jistou plánovitost českého útěku od praporů mezi přeběhlíky na ruské frontě. Z dopisů válečných zajatců se dalo soudit, že Sokol vybízel své členy, povolané k vojenské službě, aby vstupovali do „České družiny“, a ukázalo se, že vojáci rakousko-uherské armády, přebíhající na frontách, měli s sebou sokolské legitimace, jimiž zejména v Rusku mohli prokázat své protiněmecké smýšlení. Tak se posléze utvořily v řadách českých legionářských pluků, utvořených na straně Dohody, čistě sokolské oddíly. Masaryk proto navrhl, aby Scheiner uprchl do Ruska a ujal se tam organisace české armády; k tomu však nedošlo, když místo něho ilegálně odcestoval Dürich. Od roku 1915 se ukazovalo stále jasněji, že sokolové jednají podle pokynů pařížského českého ústředního výboru. V květnu téhož roku byl Scheiner zatčen a vrchním armádním velitelstvím obžalován. Obratnou dvojí hrou se mu však podařilo, že řízení bylo pro nedostatek důkazů zastaveno, zejména když o jeho vlastní činnosti v Maffii úřady nevěděly. Když byl propuštěn, přišel ihned zase do vedoucího kroužku Maffie, a když Spojené státy vyhlásily válku, podával už zase zprávu dru Benešovi do ciziny. Tak přivedl jeho příklad sokolské spříseženstvo k neustálé ilegální práci, ačkoliv úřady na Sokol přísně dozíraly.

Byli to ovšem hlavně jen příslušníci starších ročníků, kdo ze sokolů zůstali doma a byli k disposici pro odbojovou činnost. Mládeži byla činnost v Sokole velkou měrou zakázána a česká školní mládež byla ze sokolského cvičení státním zákazem úplně vyloučena. O protistátním smýšlení české mládeže se Kapras ve svém spise vůbec nezmiňuje. Dá se však doložit už jen oním výmluvným dokumentem revolučního období, který první vedoucí českého skautského hnutí, A. B. Svojsík, předložil dne 28. listopadu 1918 jako schválenou výroční zprávu valné hromadě Junáků. Mluvčí při tom vděčně vzpomínal porozumění a podpory, jíž věnovali myšlence Junáka Masaryk, Kramář, Jirásek, Klofáč a jiní, a úmyslně poukazoval na své snahy, aby skauty zachoval jako nástroj pouze české výchovy mládeže. „A v okamžiku, kdy chystali jsme se už ve skutek uvést své plány a konstituovati český skauting podle vzoru amerického a anglického, předložen byl českým úřadům — žalováno budiž, že českým člověkem — návrh na zavedení skautství podle vzoru německých organisací Wehrkraft a Pfadfindrů s celým nechutným aparátem vojenských manévrů, se všemi smutně proslulými vlasteneckými recepty výchovy dobře rakousky smýšlející mládeže a za vedoucí přímo doporučeni oficíři." Avšak Kramář znovu a znovu dovedl držet nad Skautem svou ochrannou ruku a najít cesty, aby hrozící nebezpečí odvrátil. „Když selhaly tyto nástrahy, přišli s jinou. Zakládali ve Vídni říšský svaz. Nabízeli úplnou autonomii, jazykovou rovnoprávnost, na naše poměry bohaté subvence, místa ve výboru, mně .vicepresidentství... Zdvořile, avšak určitě jsem odmítl, stejně jako ty, kteří později přicházeli z Vídně v uniformách generálských neb s tituly baronskými a hraběcími."

Ze při takovém smýšlení vedoucích české mládeže se v kritických válečných dobách nedala od jejích jednotek očekávat žádná věrnost ke státu, bylo na bíle dni. Tak došlo brzy po vypuknutí války k rozsáhlým válečným sabotážím Junáků, kteří znovu a znovu dovedli rakouské úřady oklamat a hrozící rozpuštění odvrátit. Navenek rozvíjeli humanitní činnost s akcemi pro raněné české invalidy, ve prospěch sirotků a vdov, potřebných spisovatelů, umělců a studentů. Zato při státních akcích pro podporu války bylo použití skautských družin odmítáno.

Svojsík to líčí příznačnými větami: „Rakousko chtělo své síly osvěžiti sbírkami kovů, kaučuku, hadrů a jiného smetí, ale ani jediného skauta nedali jsme k této činnosti válku podporující, ač nejen mládež měšťanských a obecných škol s učitelstvem, ale i středoškolští profesoři byli ke sbírkám těm přímo komandováni. Ušli jsme také nechutným cvičením vojenským a ani jediný německý povel skauti naši neuslyšeli." Mluvčí pak poukázal na to, jak otevřeně psal časopis „Junák". Pro výchovu mládeže v českém skautském hnutí nebylo snadné navádět

děti, aby neplnily povinností ke státu, a učit je obcházet zákony a nařízení. Avšak „význam mlčení a chování národa našeho za války byl jasný i dětem, tím spíše skautům, a v táborech, při schůzkách a na vycházkách našel každý vedoucí příležitost promluviti jasně a ukázati, že stály tu proti sobě uměle vytvořené povinnosti k naší tak zv. vlasti a nejsvětější povinnosti k Vlasti, Národu, Demokracii, Svobodě, a tu pro každého českého člověka byla jen jedna volba možnou. Provozujíce tuto činnost, již bych nazval velezradou zázemí, udrželi jsme činnost oddílů v mezích slučitelných s přesvědčením vlastním a podařil se nám plán, zachovati skauting při životě, pracovati a nastřádati zkušeností pro dobu, kdy bude možno skauting organisovati pro nás.“ Z této válečné činnosti v domácím odboji české mládeže odvozoval proto Svojsík koncem roku 1918 oprávnění, aby se také hnutí Junáků stalo vedle Sokola výchovným činitelem českého dorostu.

Tito lidé vedli mládež

Výchova mládeže byla svěřena zednářům.

Volba povolání podle zájmu zednářů.

V článku »Tito lidé vedli mládež« uvádí Pražský list, jak za bývalého režimu byla výchova mládeže svěřena zednářům. Při Národní Velké lóži čsl. bylo pedagogické sdružení, jehož referenty byli četní universitní profesoři a učitelé. Velkým tajemníkem lóže byl univ. prof. V. Lesný, referentem této lóže byl také univ. prof. PhDr. František Šeracký, ředitel psycho-technického ústavu. Vydal brožuru »Správná volba povolání«, která sloužila zájmům zednářů. [*]

[*] Výstřižek z neznámych novin, vlepen na tomto místě knižky, sloužící za předlohu pro reprint. (pozn. rest.

Zednářská zástěra Maffie

Češi si ve dvacíti letech svého vlastního státního života zvykli počítat dobu domácího odboje za světové války k nejslavnějším kapitolám svých dějin. Tato doba a její vynikající osobnosti stály ve vědomí širokých lidových vrstev jako památník a byly ve školách rok co rok líčeny nové generaci jako hrdinská doba. Při tom se každý spokojoval pohledem na vnější události a příhody a ztrácel při tom smysl pro kritičtější úvahu a snahu vypátrat i věcí v pozadí. Ty asi zůstaly skryty i mnoha zpravodajům a spisovatelům české literatury o světové válce a literatury revoluční. Jiní o nich jistě věděli a k nim náležel i pisatel spisku „Z domácího odboje“ Jan Kapras. Avšak i on rozvinul před svými čtenáři oponu velikých dat a fasádu známých událostí a osobností, aby za ní skryl tajemství, o kterých věděl.

Na jednom místě svého spisu prozrazuje však Kapras v souvislosti jinak nevinné, že ví všechno do posledka.

Jakoby symbolicky uvádí přímo za sebou jména Sís a Dadone. Kolem těchto dvou lidí se vine dějinné dění v pozadí a osobní spojitosti, jež dosud české veřejnosti zamlčovali všichni, kdož o nich věděli. Už osobnost Františka Síse je dnes mimo okruh jeho bližších přátel ze strany známa českému lidu jen jako osobnost před lety zemřelého krajana, jenž — jak se o tom zmiňuje také Kapras — hrál nikoliv nepatrnou úlohu v domácím odboji za světové války a po desítiletí byl pražským novinářem. Narodil se roku 1878 v Maršově na Moravě, už jako mladý student patřil k nejradikálnějším Mladočechům. Roku 1897 organisoval po zrušení jazykových nařízení Badeniho protiněmecké demonstrace studentů českých vysokých škol v Praze a pro tyto zásluhy byl rok poté zvolen do výboru, jenž měl prosadit povolení druhé české university. Vedle aktivní politiky začal brzy pracovat novinářsky. Roku 1907 byla mu svěřena funkce generálního tajemníka mladočeské (tehdy národně svobodomyslné) strany, v níž se stal nejbližším, třebaže často velmi svéhlavým spolupracovníkem dra Karla Kramáře. Prostřednictvím svého bratra Vladimíra v Sofii navázal v letech před rokem 1914 důvěrné styky s ruským ministrem zahraničí Sazonovem, a když vypukla světová válka, dovedl pomocí členů cizích velvyslanectví ve Vídni nerušené dodávat francouzským a italským vojenským úřadům v příštích letech důležité informace civilního i vojenského rázu, jež šly přes Bulharsko. Jeho prostřednictvím bylo také v březnu 1915 posláno dohodovým mocnostem první české memorandum, jež už žádalo rozkouskováni habsburské monarchie a neodvislost českého státu. Sís byl hlavním představitelem nesmiřitelného křídla české Maffie. Ve své zarytosti a smělosti, jež mezi tehdejšími mluvčími domácího odboje neměly rovných, potíral skoro veřejně české aktivistické politiky a váhavé chování poslanců. Měl styky na všech

stranách a jejich pomocí se mu podařilo po zastavení „Národních listů“ prosadit vydávání časopisu „Národ“ a dostat pro něj povolení. Po převratu byl jmenován šéfredaktorem obnovených „Národních listů“, byl členem revolučního Národního shromáždění a přišel posléze jako národně-demokratický poslanec do pražské sněmovny. Roku 1921 odjel na dva roky do Paříže, kde založil „Comité Slave“. Když byl zavražděn Rašín, opět byl povolán na své dřívější místo šéfredaktora a jeho osobní osud se spojil s osudem upadající národně-demokratické strany. Od roku 1930 churavěl a v srpnu 1938 zemřel krátce předtím, než vypukla sudetská krise.

Tento František Sís se už léta před vypuknutím světové války seznámil s cizincem v Praze bydlícím, jménem U g o D a d o n e, jenž ho učil italsky. Hned když vypukla válka v roce 1914, zahájil Sís s Dadonem politické styky. Dadone se brzy projevil jako fanatický přívrženec programu italské irredenty v habsburské monarchii a v rozhovorech prohlašoval, že jeho země brzy vstoupí do války po boku Dohody proti ústředním mocnostem. Sís k němu proto rychle pojal důvěru a seznámil s ním Rašína a jiné členy Maffie. Očitý svědek* o tom sdělil: „Dadone byl typ spiklence. Optimistický a sanguinický, s velkou dávkou lstivosti a machiavelismu. Doporučoval nám vždy taktiku italských spiklenců proti Rakousku. Vykládal, jak do půlnoci bývali vůdcové italských spiklenců u rakouského generála Bubny v Miláně, přisahali mu svou oddanost a věrnost Rakousku, po půlnoci šli do spiklenecké porady, radili se, jak Rakousko zničit a přisahali lásku a věrnost Itálii.“ Politické ujednání bylo tedy brzy hotovo; Dadone dodával Maffii cizí noviny a válečné zprávy, Maffie mu za to dávala zprávy o událostech v Čechách.

Dadone nelze vlastně ani považovat za italského nacionalistu, musí se na něj hledět jako na nezakořeněného mezinárodního spiklence, jenž zneužíval diplomatické kurýrní pošty pro účely svobodných zednářů. Byl jedním z důvěrníků římské „G r a n L o g g i a N a z i o n a l e“ a byl považován za tehdejšího prostředníka italského svobodného zednářství, jež Duce po roku 1923 vymýtil. Dá se tedy soudit, že Sís svým stykem s Dadonem se po prvé dostal do bližšího styku s otázkami svobodného zednářství, a že tyto styky na něj ideologicky silně působily. Jeho plán založit českou lóži měl však především české pohnutky a vyplýval asi z jeho vlastní aktivity. Sís při tom vycházel z myšlenek, jež sám později zapsal:

„Bylo to v horečně rozechvěné době koncem roku 1914, v době nejtěžšího útisku českého národa, kdy vojenský absolutismus se činil

* To, co uvádí tato kapitola a příští dvě, je založeno zčásti na materiálu z aktů, dosud neuveřejněném.

svrchovaným pánem nad životy i dušemi českých občanů, kdy se zrodila myšlenka založiti v Praze českou lóži zednářskou. Začali jsme pevněji organisovati podzemní revoluční činnost pro zápas o národní osvobození, tvořili jsme síť tajných důvěrníků pro svůj plán ochromovati, ohrožovati funkcionování státu a pro zpravodajskou službu o vojenských věcech, o válečném průmyslu, o hospodářském a finančním stavu monarchie, o železnicích a o všech věcech souvisejících s válkou, když se mně před oči postavila myšlenka, že pro cíle, které jsme si vytkli, cíle osvobození národa a spolupráci naši s dohodovými mocnostmi, by ideově i prakticky nejúčinnější organisací byla zednářská lóže.

Ideově ukazovaly cestu základní doktríny a cíle svobodného zednářství, nadepsané ve velkých slovech svobody rovnosti, bratrství, a účast zednářstva v osvobozovacích revolucích utlačovaných národů. Svobodné zednářství u všech národů stálo vždy v prvních řadách bojů o národní svobodu a lidská práva. Osvobozovací idea a podnět také nás zavedly do podzemí, abychom zde v revoluční výhni tvořili plány, programy a činy pro osvobození svého národa, neboť jsme hluboce věřili, že v této válce nadešla osudová chvíle, která rozhoduje o obnovení české samostatnosti, avšak že národ sám musí státi pevně a zmužile a musí jíti vstříc prací a skutky k dějinnému dni, kdy staneme v řadě samostatných národů." Sís brzy sdělil své plány svému stranickému kolegovi a druhu v Maffii, dru Rašínovi. Ten schválil jeho návrh na založení české lóže svobodných zednářů, protože v ní by se dala vytvořit jakási legální základna pro schůzky Maffie, kde by se pod pláštíkem zednářské činnosti dala vykonávat činnost českého odboje.

Dvě hlediska rozhodla u Síse a Rašína i u kroužku lidí, které zasvětili: především se jim jevila důležitou „tradicemi skoro legendárně zaručená tajnost jednání ve svobodném zednářstvu, jehož lóže i členové prošli ve své minulosti nesčetnými persekucemi státní i církevní moci, papežskými klatbami, inkvisicemi, žalářováním i tresty hrdelními, což vytvořilo v svobodném zednářstvu legendární atmosféru soudržnosti a důvěrnosti". Za druhé byly to naděje, že česká revoluční lóže najde možnost vstoupit ve spojení se svobodným zednářstvím jiných národů, a že se jí podaří „vnésti českou otázku na světové zednářské forum".

Tím bylo jasně řéčeno, že kruhy Maffie nechtějí, aby jejich odbojová činnost byla vylíčena jako lidově založená národní revoluce, nýbrž jako mezinárodní spiknutí a nadstátní tajné spolkaření. V této koncepci bylo už předem obsaženo světově názorové přiznání k zásadám francouzské revoluce se všemi jejími zdánlivě humanitními důsledky, jež pak český národ na bludných cestách své státní politiky ve dvacíti letech demokracie s dostatek vychutnal. Velebení připravovatelé vlastního českého státu se tím vyklubali jako mluvčí duchovního směru, jenž už ve chvíli

zrodu své politické myšlenky byl ochoten začachrovat tuto myšlenku mezinárodním mocnostem úpadku. Pohlížíme-li na to s hlediska Čechů, je v tomto momentu obsažena snad nejhlubší tragika jejich velké dějinné chvíle a vývoje, který ji přivodil, a jenž se příliš dlouho dal chápat, jak se zdálo, jen jako velmi slavný.

Vraťme se však k vylíčené dějinné situaci. V Rakousku bylo tehdy — na rozdíl od Uher — svobodné zednářství zakázáno. S vědomím státních úřadů se však tento zákaz obcházel, svobodní zednáři se sdružovali v humanitní a dobročinné spolky (tak na př. v Karlových Varech, v Žatci, v Liberci, v Plzni a v jiných místech) a své rituelní lóžové činnosti vykonávali na uherském státním území. Tak bylo na příklad v Praze sdružení, jež mělo jako lóže jméno „Hiram", patřilo k „Symbolické velké lóži uherské" a vykonávalo činnost své lóže v Bratislavě. Toto sdružení bylo utrakvistické, to jest spojovalo české i německé členy. Rašín si opatřil u českých členů této lóže, které považoval za politicky spolehlivé, totiž u zednářů V. Červinky a dra Třebického, informace, jež zněly nepříznivě: že prý němečtí svobodní zednáři podléhají „sugesci válečné nálady", že se tedy před nimi musejí mít na pozoru. Informátoři dále mínili, že ani všichni čeští svobodní zednáři lóže se nehodí pro účely Maffie, a že politicky patří zčásti ještě k aktivistickému táboru. Zdálo se proto pochybným, zda by se z jejich řad našlo sedm mistrů - svobodných zendářů, kteří by byli k založení nové lóže oprávněni. Sís sám sděluje: „Přirozeně, že jsme nemohli počítati pro založení revoluční lóže se zednáři aktivisty, a tak jsem uvažoval, zda se nenajde jiná cesta k zednářské lóži než přes členy pražské lóže, když tato cesta se ukázala neschůdnou."

Tak se přišlo na myšlenku využít i v tomto směru politického styku s Ugo Dadonem, jenž byl znám jako svobodný zednář. Byl to Sís, jenž se ho první ptal, zda by bylo možno založit pražskou revoluční lóži za pomoci italského svobodného zednářství. Dadone psal kolem Nového roku 1915 Národní velké lóži italské, načež dostal odpověď, že se tento plán dá provést; vybraní lidé že mohou být přijati za členy římské lóže, a ti že pak zase mohou jako „skutečné italské svobodné zednářství" založit v Praze českou lóži. V lednu a v únoru 1915 se táhlo pražské předběžné vyjednávání, jež uvízlo vývojem věcí v zahraniční politice. V březnu odcestoval Dadone z Prahy, v květnu vypukla válka s Itálií.

Zatím je ještě zcela nevysvětleno, jakými myšlenkami se zabývali čekatelé členství v lóži za dalších let světové války. Dokladů z této doby není. Snad zatýkání vedoucích členů Maffie, jež začalo v květnu 1915, zmařilo už osobně velkou měrou jejich plány. Rozhodně nebyla založena žádná lóže a dotyčné plány, jak se dá zjistit, byly zase obnoveny až při zhroucení habsburské monarchie. Odbojová skupina kolem listu „Národ"

pokračovala i po říjnovém převratu ve svých schůzkách „ve spiklenecké důvěrnosti“, jak se na jednom místě výslovně zdůrazňuje, a byla při tom vedena myšlenkou, že budoucí vývoj osudu národa je neznám, a že i nadále je pro všechny možné případy třeba „tajné formace, která by stále byla na stráži národních osudů“. V tomto ovzduší se vyvíjelo nové semeniště zednářských plánů.

Bylo tedy nasnadě vrátit se k myšlence z let 1914/15 na založení lóže a navázat na tehdejší pokusy. Jako východisko bylo ve skupině Národ“ stanoveno: „Utvořiti pro chránění svobody národa a pro obranu práv člověka legální základnu zednářských lóží, přenésti do lóží obsah i metody válečné podzemní práce, a shromáždit v lóžích ty, kteří se osvědčili za války a byli vyzkoušeni válečným nebezpečím.“

Tyto programové výklady byly příznačné. Činnost Maffie ve světové válce byla chápána jako „osvědčení“ v duchu mezinárodního svobodného zednářství. Úplně to souhlasí se stejnými Sísovými záznamy z revoluční doby: „Mým programem bylo, aby lóže ustavena z naší válečné skupiny pokračovala v činnosti duchem, v jakém pracovala skupina Národu za války, a jako válečný kruh Národa a Maffie připravoval svobodu národa, tak aby v osvobozeném národě stala se lóže stráží naší mladé svobody.“

Když se Dadone koncem roku 1918 vrátil opět do Prahy, obnovil s ním zase Sís své spojení a pojal do svého vyjednávání stoupence stejných názorů ze skupiny „Národ“. Ugo Dadone dovedl za své nepřítomnosti v Praze v letech 1915 až 1918 získat italské svobodné zednářství pro plán zřídit českou lóži. Před svým návratem do Prahy projednal už z vlastního popudu podrobnosti s „Národní velkou lóží italskou“ a s „Nejvyšší radou starého a přijatého skotského obřadu pro Itálii“ v Římě. Podařilo se mu získat pro českou věc především velmistra a svrchovaného komandéra Raoula Palermiho. Když s nim Sís v Praze znovu navázal styky, mohl mu Dadone už sdělit stanovisko velké lóže a dojednat, čeho bylo třeba.

„Národní velká lóže italská“ dala na srozuměnou, že je ochotna učinit „vše, co jest správné dle generálních statutů zednářstva skotského obřadu, aby byla v Praze ustavena regulérní lóže, aby všecky formální předpisy generálního statutu byly přísně respektovány, aby nebylo překážek k uznání ostatními mocnostmi zednářskými“. Na písemnou žádost aspoň sedmi českých uchazečů že udělí velká lóže se schválením Nejvyšší rady své „nihil obstat“ a dovolí, aby hledající bylí „per procuram“ přijati do „Gran Loggia Nazionale“; pak budou novým členům vydány jejich lóžové průkazy a budou zapsáni u velké lóže. Na dotazy projevil Řím dokonce ochotu, že zkrátí předepsané lhůty pro dosažení vyšších stupňů a že udělí i vyšší hodnosti než stupeň mistra svobodného zednářství skotského obřadu.

O vánočních svátcích roku 1918 projednávali členové válečné Maffie

plány na utvoření pražské revoluční lóže. Přítomni byli: dr Alois Rašín a dr Přemysl Šámal, František Sís, dr Josef Scheiner a dr Bohumil Němec. Přítomní se usnesli jednomyslně přistoupit k svobodnému zednářství. Ihned se začalo pracovat na získání dalších lidí a hovořilo se o tom se stejně smýšlejícími, a to jednak v Sísově bytě Na Smetance 6, jednak v zasedací síni „Národních listů“. Kromě těch, kteří už byli jmenováni, uvádí protokol tato jména: Ventura, Thon, Jindřich Čapek, Dvorský, Syllaba, Matys, dr Stašek, Nušl, Folprecht, ing. Dvořáček, Emil Svoboda, Dyk a Kapras. Konečně byli přizváni ještě jiní členové skupiny „Národ“. Všichni zasvěcení úmysl schvalovali a projevili ochotu „h l e d a t s v ě t l o“.

V lednu 1919 byla svolána první schůze vybraných členů do zasedací síně „Národních listů“. Za účasti Ugo Dadone a za Sísova předsednictví byli tam podle Sísových poznámek: dr Němec, ing. Dvořáček, dr Dvorský, F. Táborský, dr Syllaba, Jindřich Čapek, Josef Čapek, Karel Čapek, redaktor Vilém Heinz, J. Ventura, dr Chotek, dr Matys, dr Fr. Stašek, dr E. Svoboda, V. Dyk, dr Hoch, dr Folprecht, dr Nušl, dr Borovička, dr Pospíšil, dr Kapras, dr Babák, dr Vladimír Slavík, dr Thon a dr Krofta. Když byla schůze zahájena, vykázal se Dadone písemnou plnou mocí Nejvyšší rady ,,Federazione massonica universale del rito scozzese e antico e accettato“ a měl úvodní přednášku o stanovách a rituálu skotského svobodného zednářství, o podmínkách pro založení lóže, jakož i o povinnostech, které musí každý hledající splnit. Na otázku, zda jsou přítomní odhodláni přistoupit, odpověděli všichni kladně, vyplnili své žádosti a složili do rukou italského delegáta přísahu svobodných zednářů prvního stupně a přijali závazek poslušnosti k Nejvyšší radě starého a přijatého skotského obřadu v Římě. Dodatečně podepsali dr Alois Rašín, dr Přemysl Šámal a dr Scheiner.

Zpráva z Říma dala na sebe'trochu čekat. Teprve v březnu 1919 přišla s tímto výsledkem:

1. Všichni jmenovaní byli „per procuram“ přijati v stupni učedníků do ,,Gran Loggia Nazionale Or … di Roma, Valle del Tevere“.

2. Jinak předepsané „lhůty pro zvýšení mzdy“ (povýšení) byly zkráceny a jmenovaným byl současně udělen stupeň pomocníků a mistrů.

3. Jmenovaní byli zmocněni založit v Praze řádnou lóži skotského ritu.

Dne 21. března byly v místnostech Národního klubu vydány písemné průkazy všem mistrům svobodným zednářům (3. stupeň), kteří složili přísahu a slib. Osm dní poté byla provedena volba hodnostářů a úředníků lóže. Zvoleni byli:

Mistrem lóže	Fr. Sís
jeho zástupcem	dr B. Němec
prvním dozorcem	dr. L. Syllaba
mluvčím	dr. E. Svoboda
tajemníkem	dr V. Dvorský
pokladníkem	-
znalcem rituálu	V. Dyk
dveřníkem	Jindřich Čapek
ceremoniářem	J. Ventura
správcem domu	dr J. Thon

Tak skončila činnost Maffie právě pět měsíců po založení Československé republiky v náručí svobodného zednářství vysokého stupně starého a přijatého skotského obřadu, jež se nyní zmocnilo i práce českých skupin odboje za světové války.

Výmluvně se to projevuje v slovech, jimiž Dadone oslovil přítomné, když jim odevzdával písemné průkazy: že totiž všichni přítomní jsou osvobozeni od symbolických zkoušek, předepsaných v přijímacím rituále; neboť velká lóže v Římě považuje za „prokázáno, že hledající dokázali životem a skutky vykonanými v době nebezpečí v zápasech o svobodu národa charakter, vlastnosti a zásady, jaké jsou podmínkou přijetí do svobodneho zednářstva“. Nově jmenovaní mistři-svobodní zednáři odpověděli přiměřeným přirovnáním, když ve vzpomínce na svou činnost v domácím odboji v rámci skupiny „Národ“ jednomyslným usnesením dali toto jméno lóži, kterou založili.

Zajištění tajemství

Není neužitečné zeptat se, proč kruhy z Maffie, hrnoucí se do svobodného zednářství, zvolily právě skotský obřad. Vždyť v Praze už byla lóže svobodných zednářů johanitského svobodného zednářství, lóže „Hiram“, jež patřila do svazku „Symbolické velké lóže uherské“. Válkou dané pochyby, pokud šlo o její utrakvistické složení a politicky aktivistické smýšlení i mezi jejími českými členy, musely po převratu roku 1918 samy o sobě odpadnout. A to tím spíše, že už kolem Nového roku 1919 začali z lóže „Hiram“ vystupovat mnozí čeští členové s tím cílem, aby založili, pokud jde o členstvo, čistě českou johanitskou lóži „J. A. Komenský“. Tato lóže byla povolána v život 26. října 1918, dva dny před převratem. Podřídila se ihned „Francouzskému Velkému Orientu“.

Proč se čeští odbojníci ze světové války nepřipojili k existujícím skupinám svobodných zednářů, nedá se dnes ve všech podrobnostech dokumentárně dokázat. Johanitské svobodné zednářství podle názoru světlo hledajících členů Maffie vidělo svůj účel „jenom v praktikování zednážského filantropismu“. V tom si však byli jasni: „Kdyby naší snahou bylo jedině, abychom se stali svobodnými zedňáři s humanitními a filantropickými cíli, jak bylo hlavním, ne-li jediným účelem předválečných svobodných zednářů jánského ritu v Praze, byli bychom mohli žádati za přijetí do jánského ritu.“ Avšak „nebylo tedy naší primérní snahou založiti lóži pro pěstování tradičního filantropického, humanitního programu zednářského, a pro šíření humanitních ideálů“ Členové Maffie měli od počátku cíle mnohem dalekosáhlejší. „Náš cíl od počátku šel mnohem výše. Šel k vrcholu svobodného zednážství, k zednážským dogmatům Liberté, Égalité, Fraternité“ v duchu působení a činnosti Maffie za světové války a k zachování této tradice.

V podstatě byly, podle tehdejšího názoru odbojníků, myšlenky a nauky obou obřadů, johanitských lóží i skotského svobodného zednářství, celkem stejné; skoro stejné že jsou i obyčeje a obřady. Rozdíly že jsou jen pokud jde o vnitřní organisaci, ale to že je rozhodující. „Principielní otázka však jest, že budeme-li budovati zednářstvo v jánskem ritu, budeme míti s německými lóžemi společnou Velkou lóži a Velký Orient.“ A dále že je nutno dáti přednost skotskému obřadu také proto, že „měl silné rozšíření a vliv nejen v zemích latinských, ale i v anglosaských a v Americe“.

Avšak i mimo tyto organisační otázky odmítala Maffie součinnost s německými svobodnými zednáři. Je prý nutno zásadně popřít, že by bylo možno v Němcích vůbec vidět důvěryhodné partnery; při nejmenším pro první dobu že není na spolupráci mezi Němci a Čechy ani na zednářském základě ani pomyšlení. Zase byl František Sís při takových thesích mluvčím a hlavním nesmiřitelným. V přípravné poradě stejně smýšlejících přátel,

kteří chtěli vstoupit do lóže, vykládal, že „i stejná slova mají jiný obsah v českém a německém pojetí. I pojem cti jest jiný, i pojem boha. Celý duch a tradice naší národní historie jest v odporu s duchem a tradicemi historie německé, jak jsou promítány myslemi všech Němců“. Svobodní zednáři v Rakousku nebyli v očích Maffie „již dlouho revolucionáři“ a rok svobody 1848, jehož povstání se zúčastnili, prý už dávno škrtli ze svých vzpomínek; v jejich akčním programu prý už nejsou vůdčí hesla „Liberté, Égalité, Fraternité“ a spokojují se „filantropickým humanismem“.

A tak se rozhodly všechny zasvěcené osobnosti Maffie, po případě skupiny „Národ“' po několika málo poradách jednomyslně_proti utrakvistické lóži a proti johanitskému svobodnému zednářství vůbec; viděli uskutečnění svých zeďnářských ideálů zaručeno jen ve svobodném zednářství skotského obřadu (svobodné zednářství vysokého stupně). Jako rozhodující bylo konečně v rozhovorech prohlášeno, že jen toto řešení vyhovuje všem možnostem politického vývoje. Je zajímavé všimnouti si, jakým účinkem působily při poradách tehdejší události v zahraniční politice, bolševické panství Bely Kuhna v Uhrách a marxistické chuti na diktaturu v Rakousku. Nechybělo pesimistických hlasů k celkové politické situaci a o budoucích vyhlídkách Československa, jež především dr J. Matys posuzoval velmi skepticky.

Pro vyloučení Němců za každou cenu exponovali se kromě Síse zejména Emil Svoboda, Němec, Dvorský a Syllaba. Při tom bylo zvlášť poukazováno na to, aby jisté věci byly před Němci uchovány v tajnosti v dobách možných politických křísí. Musí se prý uvažovat, nebudeme-li snad mít při svých budoucích pracích nějaká tajemství, a to taková tajemství, jež by čeští svobodní zednáři snad museli skrývat, zda se nebudou konat porady, při nichž by čeští svobodní zednáři dali přednost tomu, aby je konali ve vlastním, zcela důvěrném kroužku; zda takové chvíle, v kterých čeští svobodní zednáři budou považovat za nutné, aby byli sami a mezi sebou, mohou nastat i v normálních dobách, kdy se sotva děje něco důležitého.

Na tuto otázku měl Sis ihned pohotově odpověď: „Může přijít i doba porážky, dočasné porážky, kdy čeští zednáři budou své tajnosti ukrývat před německými, kdy udržení tajnosti nebude pouze otázkou zednářské cti, může být i otázkou osobní bezpečnosti zednářských životů ... Ale pak to může být jen český uzavřený zednářský kruh, jen české lóže, které mohou řídit tajné cíle a tajné prostředky.“

Tím byla jasně dána otázka účinného zajištění tajemství zednářské činnosti. Slova o „tajných prostředcích“, jichž se má, bude-li třeba, použít pro „tajné cíle“, byla i v tomto náznaku naprosto jasná. Přesto usoudil

předseda nově založené lóže „Národ“, že je musí ještě více vysvětlit, když ve slavnostní zahajovací schůzi dne 6. listopadu, jež se po prvé konala podle zednářského rituálu v zasedací síni Národního klubu, v programovém projevu jménem lóže mezi jiným prohlásil:

„Doufáme, že nebudeme musiti užívat fysických prostředků, abychom udrželi svobodu. Kdyby však na obranu našich národních a lidských práv bylo nezbytno sáhnouti k síle, abychom chránili národní svobodu a samostatnost, musíme tak učiniti stejně, jako jsme nesměli váhati před žádným činem ve svých zápasech v minulosti, jakmile některý cíl bude proklamován za Suprema lex.“

To nebylo nic jiného než jasné a nepochybné přiznání k případnému terorismu! Zde už nebylo třeba se dovolávat onoho vyznání zástupců francouzských lóží na schůzi svobodných zednářů roku 1861: „La charité est la conséquence de nos doctrines, mais non le but de nos réunions.“[*] Bylo kdy učiněno hlubší přiznání k zásadám skotského svobodného zednářství, jež vešlo do dějin pod symbolem dýky?

---

[*] Dobročinnost je důsledkem našich nauk, ne však účelem našich schůzek

Bratr růžového kříže a rytíř Kadoš

Velká lóže v Římě jednala v dubnu 1919 o žádosti pražské revoluční lóže „Národ“ a udělila nově založené lóži své uznání. V ročence „Annuario 1918/19“ uveřejnila na stránce 39 pod číslem 339 zápis slovy „Praga-Nazionale 40“. To bylo první veřejné a úřední uznání lóže „Národ“ před forem mezinárodního svobodného zednářství.

Dne 15. června 1919 vydala velká lóže pražské lóži „Národ“ patent o ustavení a poslala jí stanovy, jakož i lóžové průkazy mistrovského stupně jejím členům. Současně bylo nařízeno, aby lóže „Národ“ byla podle obřadu otevřena. Pražští svobodní zednáři nato provedli nové volby, při nichž byli všichni hodnostáři a funkcionáři ve svých úřadech potvrzeni, a stanovili otevření podle obřadu na den 28. října 1919, první výročí převratu a založení státu, Československé republiky.

Zahájení muselo býti posléze přeloženo na den 5. listopadu 1919, protože původní termín jakožto státní svátek se svým bohatým slavnostním programem zřejmě neponechával času pro zvláštní zednářské slavnosti. Jeden z účastníků napsal později své dojmy o týdnech posledních příprav; zaznamenáváme je pro jejich příznačnou náladovost: „Bratři jsou zřejmě již netrpěliví. Pro nás je zahájení obřadných prací lóže Národ historickým okamžikem, zdá se nám, jako bychom uvedením českého svobodného zednářství do Čech s úkolem chránit svobodu národa a vše, co vydobyla osvobozovací revoluce, a soustředěním mužů, kteří byli činnými v podzemní revoluci, v zednářských lóžích, pokračovali v díle 28. října. Avšak především všichni jsme podléhali v říjnových pracích tajemnému kouzlu, jaké pro nás mělo svobodné zednářství se svou úlohou ve velkých dobách světové historie, ve velkém vývoji Anglie, ve francouzské revoluci, v zápasech o svobodu ve všech evropských státech 19. století, zejména nám byla blízká účast zednářstva v zápasech proti Habsburkům.“

V této době příprav lóže „Národ“ přijelo do Prahy, jaksi aby této nejmladší ratolesti symbolicky znázornili pomoc veškerého skotského zednářství vysokého stupně, několik svobodných zednářů vysokého stupně skotského obřadu a utvořili podle předpisů lóži 4. stupně (perfekční lóži tajných mistrů). Jde v první řadě o příslušníky francouzské obchodní mise. Založení této lóže bylo schváleno „Nejvyšší radou pro Itálii“ a bylo oznámeno v úřední ročence lóží na rok 1919/20. Nově založená lóže měla za úkol, aby české lóži „Národ“ pomáhala při počátečních pracích a aby připravila založení dalších lóží vysokého stupně, jež měly být založeny v tom okamžiku, kdy čeští svobodní zednáři dosáhnou vyšších stupňů skotského obřadu. Její členové se několikrát radili s vedoucími lóže

„Národ“, a to v místnostech Cizineckého klubu na Slovanském ostrově. Při tom se Češi blíže seznámili také s francouzskými svobodnými zednáři, mezi nimiž byl zednář E. Basire, jenž měl 33. stupeň skotského ritu. Konečně projevila velký zájem také jugoslávská velká lóže a účinně podporovala mladé české svobodné zednářství.

Mezitím došel od „Nejvyšší rady pro Itálii“ připis, jímž byl svobodný zednář František Sís za své vynikající zásluhy o zakotvení svobodného zednářství v Čechách jmenován členem Nejvyšší rady staréno a přijatého skotského obřadu“ a povýšen do 33. stupně („svrchovaný velký generální inspektor“). Jeho lóžový průkaz 33. stupně měl datum 15. června 1919. Současně byl Sís jmenován d e l e g á t e m „N e j v y š š í r a d y p r o I t a l i i“ v Praze. V připíse „Nejvyšší rady“, podepsaném velkým komandérem Raoulem Palermim, byl Sís pozdraven jako „zakladatel svobodného zednářství skotského obřadu v Československu“ a zmocněn, aby předložil „Nejvyšší radě“ návrhy, kterým českým zednářům mají být pro jejich zvláštní zásluhy už předčasně uděleny vyšší stupně. Jako hranice bylo stanoveno 5 členů 33. stupně (generální velcí inspektoři), 26 členů pro 4. až 32. stupeň. Sís neprodleně podal příslušné návrhy, jež Palermi v říjnu ve všech případech schválil.

K dokonalosti obřadného otevření lóže „Národ“, stanoveného konečně na den 5. listopadu, chyběl jen ještě vhodný chrám. Svobodní zednáři si vyhlédli několik domů, zejména dům malíře F. Engelmüllera. Ten považovali za zvlášť vhodný ze dvou důvodů. Byl to starý dům a bývalý klášter, stál však na Hradě a byl by už svou polohou symbolicky podtrhl, že se skotské svobodné zednářství zmocňuje Prahy. Za druhé pomýšlela Maffie na tento dům už za světové války; dr Rašín a sochař Čapek jej tehdy prohlédli a Maffie tam chtěla zřídit tajnou tiskárnu a skladiště zbraní. Nyní zahájil svobodný zednář Jindřich Čapek znovu vyjednávání za tím účelem, aby dům buď získali koupí nebo aby v něm aspoň mohli zřídit chrám lóže „Národ“. Vyjednávání nemělo výsledku, takže se pak pro zahájovací slavnost přece jen museli shodnout na zasedací síni Národního klubu. Bylo postaráno o výzdobu a úpravu síně podle obřadních řádů v chrám svobodných zednářů. Cizí svobodný zednář obstaral mistrovské kladívko a obřadný koberec, namalovaný na papíře, mistrovský stolec a oltář byly postaveny a rozděleno řádné rozestavení židlí.

K obřadnému zahájení došel pozdravný dopis Nejvyšší rady, jež byla vedle Síse zastoupena ještě jedním zvláštním delegátem. Po zahajovacích projevech obou delegátů provedená volba měla tento výsledek: Stoliční mistr: Sís. Jeho zástupce a první dozorce: Němec. Druhý dozorce: dr Syllaba. Mluvčí: Svoboda. Tajemník: Dvorský. Dveřník: Jindřich Čapek. Znalec obřadu: V. Dýk. Ceremoniář: Ventura. Správce domu a strážce

pečeti: dr Thon. Pokladník: Folprecht. Archivář: Borovička. Pak byl přečten dopis, jenž potvrzoval Sísovy návrhy na udělení vyšších hodností a stupňů. Byla v něm tato jmenování:

Stupeň 33.Jígenerální velký inspektor) obdrželi:

1. Dr Alois R a š í n jako jeden ze zakladatelů Maffie za světové války, jenž byl pro svou činnost odsouzen k smrti a dostal milost po delším žalářování;

2. Dr Přemysl Š á m a l jako jeden z vedoucích Maffie, kolem něhož se za světové války soustřeďovalo podzemní zpravodajství, zejména jeho nejnebezpečnější část, zprostředkování styku s cizinou;

3. Dr Josef S c h e i n e r jako jeden z vedoucích Maffie, jenž byl pro svou činnost za světové války po léta žalářován a zachoval naprostou mlčelivost;

4. Dr Bohumil N ě m e c, universitní profesor, jako jeden ze zakládajících členů odbojové skupiny „Národ“ a exponent protiaktivistické politiky za světové války;

5. Josef Svatopluk M a c h a r, básník a spisovatel, jako člen Maffie, jenž byl za světové války žalářován a jenž „mimoto projevoval v celém literárním díle svobodného zednářského ducha“...

Stupeň 32. „princ královského tajemství“ obdržel

ing. Jan D v o ř á č e k jako zvláštní důvěrník Maffie.

Do 31. stupně „velkého inspektora – inkvisitora – komandéra“ byl povýšen

dr L. S y l l a b a,

do 30. stupně „rytíře Kadoše“

dr D v o r s k ý,

do 18. stupně „rytířů růžového kříže“

dr S v o b o d a,
Jindřich Č a p e k,
Viktor D y k,
J. V e n t u r a,
V. P o s p í š i l,
dr K a p r a s,
dr T h o n.

Další členové lóže „Národ“ byli povýšeni do 9. stupně „vyvolených mistrů devíti“ a do 4. stupně „tajných mistrů“.

Tímto hromadným jmenováním a povýšením byl položen základ pro české svobodné zednařství vysokého stupně. Cíle vysokých skotských stupňů, pokud mimo zednáře vešly ve známost, jsou u každého stupně' nové: na příklad u 8. stupně — sbratření lidstva, u 9. stupně — pomsta na nevědomosti, u 26. stupně — nalézti štěstí duše atd. Skotský řád obřadů používá při tom některých rekvisit, tak dýky jako symbolu pomsty k potrestání zrádce, lampy jako znamení, že se zahání temnota, pramene k uhašení žízně atd. Povyšovanému svobodnému zednáři se vždy dává naposled otázka, proč je „vyvoleným“, a odpovídá se na ni větou, že smrt Adonhiramova má být pomstěna a jeho vrahové potrestáni.

Zvláštní rituál je předepsán při přijímání do hodnosti rytířů růžového kříže (18. stupeň). Přijímací místnost je vydekorována úplně černě, přijímající zednáři sedí v černém obleku s pohledem na znamení smutku sklopeným. Přijímaný je vítán slovy: „Bratře, přicházíte v době, jež nás naplňuje starostmi a hlubokým smutkem. Svatostánek naší tradice je ztroskotán; vidíte trosky, jež zůstaly po této katastrofě. Chrám svobodného zednářství je ztroskotán, nářadí a sloupy jsou rozbity. Hvězda pravdy zhasla, světlo filosofie je zatemněno a temno a nevědomost se rozprostírají po zemi. Slovo se ztratilo (podle „Velké ústavy“ starého a přijatého skotského obřadu, revidované konventem v Lausanne dne 22. září 1875). Přijetí končí „nalezením ztraceného slova“. Uvádějící bratr vstoupí pomalým krokem s kandidátem. Kandidát má hlavu přikrytu závojem. Zůstanou stát na západě. Všichni bratři povstanou, meče namířeny k podlaze a s pravicí na srdci.

Otázka: Bratří, odkud přicházíte?

Odpověď: Temnotou hrobu, údolím smrti a ohněm utrpení jsme hledali Slovo a myslíme, že jsme je konečně nalezli.

Otázka: Nalezli jste Slovo? Jak a jakým způsobem?

Odpověď: Bylo to, když jsme vyčerpáni bezútěšným putováním nemohli už pokračovati v cestě, když naše oči neviděly už žádného cíle na cestě, na níž jsme zabloudili — když naše ucho neslyšelo žádného zvuku, naše rty už nemohly promluvit ani hlásky, tu jsme my, v poušti upící lidé, klesli bez odvahy a vyčerpáni. Náš stav se podobal beznadějnému smrtelnému zápasu, před našima očima se rýsovala strašlivá postava smrti.

Hodiny pomalu míjely, všude hrobové ticho, nastala noc se svými hrůzami, neslyšitelně začala věčnost rozvíjet svůj pergamen a na tmavé obloze nebylo vidět jediné hvězdy... Sotva jsme se trochu vzpamatovali, poznali jsme, co nás probudilo ; byl to hlas, jenž se vynořil z hloubi naší duše a vnukl nám slova, kdežto na obzoru se vynořil sotva viditelný přísvit,

jako první znamení rozbřeskujícího jitra.

A tak promluvil hlas:

Povstaňte, děti vdovy, a vzmužte se! Zhaslo sice světlo slunce a temnota vládne od té doby na zemi a ve vašich chrámech, v smutku a v slzách se rozplývá osiřelé lidstvo. Ale už příliš dlouho trval tento stav. Roztrhnete řetězy, jež dosud svírají vašeho ducha!“ (podle „Velké ústavy“).

Při přijímání do hodnosti „rytíře Kadoše“ (30. stupeň) se používá čtyř místností, vydekorovaných. v různých barvách. Povýšenému se sdělí, že legenda o Adonhiramovi, která mu byla sdělena, když byl přijímán do hodnosti mistra, je naprostým výmyslem. „Při přijímání do tohoto stupně je ještě dnes v mnoha zemích zvykem, že zasvěcovaný, když dosáhne nejvyšší příčky žebříku a vyslechne její vysvětlení, náhle padá na zem, protože obě postranní části byly od sebe odtaženy. Ukazuje se mu, jak často člověk s výšin slávy se může zřítit na zem. Tento náhlý a neočekávaný pád je symbolem neštěstí, jež může postihnout každého, ať je jeho vědění sebe větší a ať jsou jeho ctnosti sebe skvělejší“ (podle ,,Velké ústavy“).

Od všech těchto rituelních předpisů byli osvobozeni čeští svobodní zednáři lóže ,,Národ“, kteří byli povýšeni do vyšších hodností v zahajovací schůzi dne 5. listopadu, pokud šlo o zasvěcení jejich vlastních osob. Nejvyšší rada stanovila výslovně, že považuje činnost Maffie a skupiny ,,Národ“ za světové války za „osvědčení“, a že proto může odpadnout symbolické osvědčení, založené v řádu obřadů. To však neznamenalo, že by se byli čeští svobodní zednáři vysokého stupně tohoto ceremonielu zřekli i pro svou budoucí činnost. Naopak bylo výslovně stanoveno:

„Je samozřejmé, že považovala lóže Národ symbolickou recepci a černou komoru rozjímání za nutný obřad při přijímání do lóže, neboť ve všedních dobách, ve kterých žijeme, nejsou hledající tak šťastni, aby mohli prokazovat zednářské vlastnosti, charakterovou statečnost a povahovou ideovost, opravdovými činy a že mohou pouze se podvolit symbolickému průkazu svého zednářského charakteru.“

Zásadním usnesením lóže „Národ“ bylo stanoveno, že budou-li v Praze zakládány nové lóže skotského obřadu, smějí být s počátku přijímáni jen takoví lidé, kteří se osvědčili v činnosti českého odboje za světové války. Na podzim roku 1919 mělo být zahájeno tvoření dalších lóží. Nutnou přípravou bylo, že si svobodní zednáři lóže „Národ“ založili seznamy lidí ze všech oborů českého veřejného života; při tom se měli vybírat lidé, „o kterých soudíme, že svým duchem a povahou jsou ideoví zednáři“.

Vyvolení měli pak být podle povolání a duchovního založení rozděleni do různých lóží, „aby se takto v lóžích vytvořila souzvučná střediska pro

různá odvětví životní, aby pokud možno celý český život byl v lóžích zastoupen. V lóži sestavené seznamy členů Maffie a skupiny „Národ“ byly proto doplněny množstvím osobností z oborů vědy, kulturního života, techniky a českých národních jednot.

Po rituelním otevření lóže „Národ“ bylo považováno za jeden z hlavních úkolů klást v týdenních schůzkách základy pro zřizování dalších lóží „jako střediska zednářských prací“. Tak se pomýšlelo na příklad na to, založit lóži „Umění“, která by sdružovala výtvarné umělce, hudebníky a spisovatele, lóži „Dobrovský“ pro vědecké pracovníky; další lóži pode jménem „Šafařík“ pro pěstování české a slovenské vzájemnosti, jež byla myšlena současně „jakožto masonská brána do Slovenska“; konečně lóži „Dílo“ pro techniky, průmyslníky a praktická povolání, lóži „28. října“ jako sdružení svobodných zednářů na nadstranické základně a lóži „Purkyně“ pro všeobecné cíle svobodného zednářství. Při tom bylo stanoveno, že svobodní zednáři lóže „Národ“ v hodnosti mistrů budou rozděleni do nově zakládaných lóží a tyto lóže budou pak rituelně ustaveny podle platných stanov velké lóže římské.

Dlouhé porady vrcholily vždy znovu a znovu v poukazování na to, že je třeba zvláštní opatrnosti při výběru osob, s nimiž se mělo jednat. Zejména svobodní zednáři Syllaba, Emil Svoboda a Dvorský vytrvale zdůrazňovali stanovisko přísného výběru. Především byli — podle známých dokladů — přijati do lóže „Národ“ ještě tito další členové: Chotek, Krofta, dr. Vaníček, Hanuš Jelínek, dr. Vaněk, dr. Politzer, dr. Urban, Antal Stašek, Scheinpflug, Purkyně, Puč, Kotěra, Germář, Vlček, Švabinský, Štursa, dr. Heller, Kadlec, Hora, Fr. Slavík, A. Procházka, Jakubec, Štěpánek, Rotnágl, dr. Brabec.

Podle záznamů, o jichž úplnosti se ovšem musí pochybovat, měli být svobodní zednáři rozděleni do lóží takto:

Do lóže „Dobrovský“: Němec, Syliaba, Krofta, Hora, Kadlec, Kapras, Sommer, Jakubec, Petr, Slavík, Chotek, Babák.

Zda chtějí do lóže přistoupit, měli být dotázáni tito: Drtina, Weigner, Pátá, Kümla, Hückl, Fridrich, Kaláb, Niederle, Domín.

Do lóže „Umění-Týn“: Karel a Josef Čapek, Dyk, Švabinský, Štursa, Antal Stašek, Jelínek, Kotěra, Scheinpflug. Dotázáni měli být: Dr. Guth, Křička, Španiel, Folkmann.

Do lóže „Dílo“: Rašín, Pospíšil, Purkyně, Puc, Matys, Germář, Jareš, Schwarz, Páta, Schustr, Klement.

Do lóže „28. října“: Vaněk, Politzer, Nušl, Brabec, Rott, Bernášek, Gintl, Chytil. Dotázáni měli být: Eršil, O. Černý, Sommer.

Do lóže „Šafařík“: Vlček, Rotnágl, Hrušovský, Pilát, Stypa, Chotek, Folprecht, Bělohrádek, Táborský.

Návrh ohledně lóže „Purkyně“ měl být odročen, zato měla být ještě zřízena další lóže „Fugner“.

Ve svém posledním zasedání před vánoci roku 1919 uznala Nejvyšší rada nové lóže. V nich byli zvoleni stoličními mistry:

Dr. Scheiner („Fugner“), dr. Syllaba („Dobrovský“), dr. Vlček (.Šafařík“), Kotěra („Týn“), Puc („Dílo“) a Ventura („28. října“).

V tomtéž zasedání schválila Nejvyšší rada zřízení samostatné československé velké lóže. Její zakládací schůze byla stanovena na den 29. prosince 1919 a k tomuto účelu byla zasedací síň Národního klubu v Celetné ulici znovu rituelně zařízena. Pro úřad velmistra byli dva kandidáti, básník J. S. Machar a starosta Sokola dr. Scheiner. Mistr lóže „Národ“ o tom řekl: „Jednalo se o to, aby se zednářstvo budovalo nad stranami a k tomu by byla má osoba příliš politicky exponována. Naproti tomu byla velmi vhodná osoba Macharova i Scheinerova. Pro Machara, jednoho z nejdůvěrnějších přátel presidenta T. G. Masaryka, svědčily zejména jeho spisy, z nichž některé měly vyznání přímo zednářské.“

Dne 29. prosince 1919 v 10 hodin dopoledne sešla se zakládací schůze Národní velké lóže československé. Volby měly tento výsledek:

Velmistr:	Machar
Náměstek velmistra:	Scheiner
I. velký dozorce:	Sís
II. velký dozorce:	Kotěra
Velký mluvčí:	Svoboda
Velký tajemník:	Dvorský
Náměstek velkého tajemníka:	Germář
Velký pokladník:	Kapras
Velký kontrolor:	Ventura
I. velký znalec:	Němec
Náměstkové:	Vlček, Syllaba
Velký ceremoniář:	Dyk
Velký almužník:	Puc
Velký dveřník:	Urban

Do finanční komise byli zvoleni Kapras, Puč a Ventura.

Tím se kruhy Maffie a skupiny „Národ“ zařadily do svobodného zednářství vysokého stupně nejen osobně, nýbrž v „Národní velké lóži československé“ našly i organisační základnu. Macharovou volbou velmistrem bylo vloženo vedení nové velké lóže do rukou úspěšného člena Maffie z doby světové války.

Machar žil na počátku světové války ve Vídni jako básník a podařilo se mu opatřovat si zvlášť důležité dokumenty prostřednictvím Čecha Kovandy, sluhy rakouského ministra vnitra Heinolda; Heinold si přinášel denně domů ke čtení akta, jež pak jeho sluha pravidelně pro Machara opisoval. Beneš hodnotí tento výkon těmito slovy: „Nám to dalo nahlédnout způsobem jedinečným v plány, cíle, názory a politické metody vídeňské vlády, Stürgkha, Heinolda, Thuna, a prokázalo nám to v naší práci veliké služby“ (Beneš, str. 21). Macharovi se při tom také podařilo opatřovat zprávy o politických záměrech státního vedení, na příklad vojenského velitelství o jeho postupu proti jihoslovanskému Sokolu, takže mohl postižené včas varovat. Tak se mu dostal do rukou opis telegramu rakousko-uherského velvyslanectví v Římě o zamýšleném Masarykově návratu z Itálie do Čech, z něhož poznal, že hrozí nebezpečí, a mohl Masaryka ještě včas varovat; ten pak zůstal v cizině. Macharovou činností se stalo, „že věci z ministerské rady vídeňské se objevily za čtyři, pět dní poté ve spojeneckém tisku. Jindy se objevily v »Nation Tchèque« podrobnosti z Vídně, jež uváděly, jak jsme zjistili, v rozčilení vídeňské kruhy vládní a policejní, neboť bylo z toho vidět dobrou organisaci a rychlé spojení Vídně, Prahy a Švýcar a tudíž sílu české konspirační akce“ (Beneš, str. 48/49). Teprve po letech si státní úřady povšimly Machara a zakročily.

Když byla velká lóže ustavena, zbýval už jen jediný úkol, opatřit jí také na všech stranách mezinárodní uznání, aby měla nepopiratelnou vlastní svrchovanost. Dne 12. ledna 1920 utvořili čeští svobodní zednáři vysokého stupně, pokud byli v 33. stupni, prozatímní „Nejvyšší radu“ v Praze, za jejíhož předsedu byl určen Sís. Jeho úkolem pak bylo vést vyjednávání, aby československé svobodné zednářství bylo uznáno všemi těmi organisacemi svobodných zednářů, jež byly zastoupeny ve světovém sdružení starého a přijatého skotského obřadu (známém pod jménem „lausanneské konfederace“),

„Nejvyšší rada pro Itálii“ v Římě byla ochotna na žádost české velké lóže převzít jako její zakladatelka před světovým svobodozednářským forem záruku a doporučení. Když Sís roku 1920 odešel k delšímu pobytu do Paříže, navštívil ihned generální sekretariát „Nejvyšší rady pro Francii“ v rue Puteaux čís. 8 a podal velkému kancléři francouzské „Nejvyšší rady“, René Chaillému, žádost, aby „Nejvyšší rada pro Francii“ uznala „Nejvyšší radu“ v Praze. Prostřednictvím Chaillého dostal se Sís do styku se

svrchovaným velkým komandérem „Nejvyšší rady pro Francii“ R. Raymondem, jenž současně vykonával i funkci velkého tajemníka.

S radostí trochu předčasnou Sís o tom sděloval: „Velký Kancléř při mém uvítání proslovil krátkou řeč o Československu, ve které vyslovil potěšení nad tím, že svobodné zednářstvo skotského ritu dle svého mezinárodního poslání rozšiřuje působnost na Československo. V odpovědi uvedl jsem vznik českého zednářstva v zápasech o svobodu národa a pracích o vybudování samostatného státu. Můj projev byl přijat členy Nejvyšší Rady souhlasem velmi přátelským a Nejvyšší Komandér i Velký Kancléř k němu srdečně odpověděli.“

Avšak už krátce poté musel Sís napsat pražskému velkému tajemníku dr. Dvorskému, že napřed musí být podán důkaz, že české zednářství bylo založeno řádně a přesně podle stanov. Nejvyšší rada pro Itálii přes prosby z Prahy nehnula ani prstem, aby vydala podrobněji odůvodněné záruční prohlášení, jako v té době vůbec nastalo jakési uvolnění zednářských styků mezi Prahou a Římem následkem různých osobních třenic.

Teprve po dvou letech začala Nejvyšší rada pro Itálii působit v žádaném smyslu. Bylo to u příležitosti třetí mezinárodní konference delegátů Nejvyšších rad starého a přijatého skotského obřadu, jež zasedala v Lausanne ve dnech 29. března až 3. června 1922. Po všeobecném uznání českého svobodného zednářství a po projevu jeho delegáta objal velký kancléř R. Chaillé českého mluvčího jménem francouzského svobodného zednářství a blahopřál mu — podle zachovaných zpráv — k tomu, „že české národní zednářstvo mělo nejzednářštější vznik ve světlech svobody a rovnosti a že jest obklopeno historií, naplněnou duchem zednářských ideí, a přál českému zednářstvu budoucnost odpovídající minulosti“.

Krátce poté vedla fašistická Itálie zničující ránu proti semeništi svobodného zednářství ve své zemi a nastal konec Nejvyšší rady pro Itálii a Italské národní velké lóže, takže místo nich musel Jugoslávský Velký Orient přinést světlo Národní velké lóži československé. V posledním možném okamžiku bylo tedy provedeno uznání českého svobodného zednářství. Když odpadli ručitelé v Římě, bylo by se to o rok později snad už nepodařilo. Přes všechny třenice posledních let spustila Praha hlasitý nářek a prohlásila se za vždy vděčnou a vezdy věrnou dceru svých zakladatelů. Tak se v pohřebním zpěvu českých svobodných zednářů tehdy mezi jiným pravilo:

„Proto v knize dějin československého svobodného zednářstva obřadu skotského starého a přijatého budou na zakládajícím místě v tomto osvětlení zapsány skutky italského svobodného zednářstva. Velká moc svobodného italského zednářstva jest ukončena. V novém řádu, který fašismus zavedl v celém italském životě, nebylo místa pro sdružení svobodných mužů, jejichž

volný duch není ovládán ničím jiným, než vnitřním přesvědčením a vlastní vůlí. Co z italského svobodného zednářstva zbývá, jsou jen rozmetané zbytky z velikého duchovního panství, jest však i naděje a víra, že svoboda a síla ducha může být zotročena jen na čas.“

Na místo Říma nastoupila nyní pro české lóže Paříž. Styky mezi českým a francouzským svobodným zednářstvím byly ovšem dosud jen velmi nepatrné a omezovaly se celkem na Sísovy osobní styky v Paříži. Roku 1922 se podařilo dosáhnout jistého sjednocení obou českých skupin svobodných zednářů, „Národní velké lóže československé“, ,,Nejvyšší rady pro Československo“ a lóže „J. A. Komenský“, jež dosud existovala osamocená a pracovala pod „Francouzským Velkým Orientem“, když se tato lóže dne 16. května 1922 usnesla připojit se k „Národní velké lóži československé“. Přípisem „Francouzského Velkého Orientu“ z 14. června 1922 byla propuštěna z francouzské poslušnosti. Jejím přistoupením k českým organisacím svobodných zednářů dostaly tyto organisace věnem nejužší spojení s Francií. Neboť nikdo menší než president „Francouzského Velkého Orientu“ Besnard přinesl roku 1919 světlo lóži „J. A. Komenský“.

Tím byly otevřeny dveře francouzskému vzoru „socialistického ducha“ se všemi jeho politickými důsledky jasně levicové orientace. Spojení svobodných zednářů medzi Prahou a Paříží bylo stále užší a projevovalo se vzájemnými návštěvami a vyznamenáváním. Tak obdrželi u příležitosti své cesty do Paříže pozdější český velký tajemník Leo Schwarz a svobodný zednář R. J. Vonka titul čestných mistrů lóže „Shakespeare“ v Paříži. Právě tak přišli do Prahy oba dřívější presidenti „Francouzského Velkého Orientu“, svobodní zednáři senátoři Brenier a Wellhof, a byli zde vyznamenáni čestným členstvím. Francouzsko-svobodozednářske smýšlení bratra 33. stupně Edvarda Beneše to doplnilo, aby se vytvořilo konečné prolnutí, jež se pak – ne vždy viditelně – mělo uplatňovat, neblahými vlivy na českou politiku dalších dvou desítiletí.

Tak skončila česká Maffie několik málo let po světové válce konečně ve spárech „Francouzského Velkého Orientu“. Tím se však nositelé českého odboje za světové války definitivně zaprodali západnímu světu, ideologicky a mravně stejně zpuchřelému, jenž pak český nacionalismus příštích desítiletí činil imunním proti každému zdravému hnutí a zatěžoval jej onou hypotékou, jejíž politické úroky se jasně projevily v nedávné minulosti.

„Světlo“ v Sokole

Kdo měl v posledních letech jednou příležitost daleko od duchu hromadných návštěv a šablonovitých řečí průvodců prohlédnout si sokolské museum v pražském Tyršově domě a oddat se rozjímavě jeho pozorování, byl asi zklamán zatuchlým ovzduším, jež zde návštěvníka ovane. I tam, kde jsou v obrazech a dokumentech zachyceny poslední události sokolských dějin, jako poslední slet roku 1938, pohlížel asi udiveně na ona poprsí a výstavní kusy, jež i v tomto nejnovějším výstavním prostoru jsou ve zvláštní úpravě rozmístěny po stěnách a dveřních rámech. Bystrému pozorovateli se při tom vtírá mimovolně dusný, místy by se dalo říci skoro zednářsky dojem. A pozornému pozorovateli bude brzy možno zjistit předměty a symboly, jež tento celkový dojem potvrzují i v jednotlivostech, tak na příklad zednářské kladívko jímž se úřadovalo u českých sokolů v Americe. Pro hodnocení tohoto dějinně významného a největšího českého svazu pro tělesnou výchovu se tím otevírají souvislosti, jež stojí za bližší zkoumání.

Není tomu tak, že by snad jen kritické oko německého pozorovatele bylo u Sokola ochotno k takovým domněnkám, se snahou dospět na základě nepatrných maličkostí k zevšeobecnění, konec konců nesprávnému. Je celá řada příslušných českých i cizích hlasů, jež — většinou ovšem teprve v posledních letech — docházejí k stejným závěrům. Nezávadným korunním svědkem i pro Čechy může být v tomto směru Polák Waclaw Filochowski, jenž po delším pobytu v Československu v letech 1935 a 1937 napsal knihu pod názvem „Cierpkie Pobratymstvo“ (Trpké pobratimství), jež vyšla ve Varšavě v roce československé krise 1938. Autor vidí zde bývalou republiku s její křehkostí jako nepřirozený národnostní stát a píše jí takřka politický nekrolog. Kniha je napsána novinářsky nabádavým slohem, ale ve své politické subjektivitě je čistě polská; autor hledí „zakaleným polským oknem“ Těšínska a zvlášť toužebně píše o Slovensku.

V jednom ohledu se však musí Filochowskému přiznat jasný a nezkalený pohled, totiž v neúprosném pojednání o otázce Židů a svobodných zednářů v jeho závěrečné kapitole. A při tom polský autor nezapomíná poukázat i na události a pozorování, jež učinil za svého pražského pobytu se Sokolem. Na několika místech své knihy poukazuje na to, jak jsou vyšší sokolští funkcionáři zapleteni do svobodného zednarství, a na jedné z posledních stran svého pojednání dochází k celkovému závěru, že „organisace tak velikého významu jako Sokol je ovládána svobodným zednářstvím“. Svobodní zednáři z předsednictva této organisace se zasadili o to, aby Sokol

přijímal za členy Židi, aby však vylučoval nacionálně nekompromisní straníky. . . Členy československého Sokola považují dnes svobodní zednáři za „svobodné zednáře v profánním životě“... (Filochowski str. 301.)

Bylo by však nesprávné chápat tento úsudek jako výron zednářských závazků jednotlivých členů předsednictva Sokola nebo jen jako zrůdný zjev posledních let. Už roku 1911 věnoval tehdejší petrohradský časopis „Kolokol“ pozornost České obci sokolské a jejím vedoucím představitelům; došel při tom k závěru, že „působením židovsko-svobodozednářského tisku a profesorských šarlatánu à la Masaryk se dala většina inteligentních členů Sokola radikalisovat“. Časopis jmenoval výslovně jméno tehdejšího starosty Sokola dr. Scheinera, aniž však při tom řekl, zda ho osobně považuje za svobodného zednáře.

Je to věru ještě dnes sporná otázka, zda Scheiner už před světovou válkou, tedy před založením samostatných českých lóží byl jako tolik jiných českým svobodným zednářem a členem některé zahraniční lóže (většinou šlo o lóže ve Francii a v Uhrách). Kdyby tomu bylo tak, pak by se ovšem Scheinerova tajná cesta k ruskému ministru zahraničí Sazonovovi (jenž byl členem jedné anglické lóže) krátce před vypuknutím války (v únoru 1914), o níž se dnes ví, jevila v docela novém světle. V „Mezinárodním lexikonu svobodných zednářů“ Lennhof-Posenerově se ovšem dlouholetý starosta Sokola dr. Scheiner až dosud chvalně uváděl jen jako poválečný svobodný zednář. Z dokladů, jichž bylo použito pro tento spis, však aspoň vysvítá, že Scheiner spolukonspiroval už za světové války při plánech Františka Síse na založení lóže, a že ihned po ukončení války byl prostřednictvím Národní velké lóže italské přijat do skotského svobodného zednářství.

Ačkoliv ještě dnes není zcela jasno v otázce, jak začaly styky mezi Sokolem a svobodným zednářstvím, dá se snad s jistotou soudit, že bratří z lóží začali ve velkém měřítku pronikat do Sokola, až když Češi měli vlastní stát. Tento vývoj je velmi úzce spojen se jmény oněch dvou sokolských osobností, jež jeho osudy směrodatně určovaly skoro po pět desítiletí: s jmenovaným už dr. Josefem Scheinerem a dr. Jindřichem Vaníčkem. Oba bývali ještě žáky a mladými spolupracovníky zakladatele Sokola Tyrše, napsali publicisticky důležité věci pro české tělocvičné hnutí a působili jako starosta a jednatel Obce sokolské, založené roku 1889, až do světové války; Scheiner byl velkým sokolským politikem doma i v cizině, byl uznáván za otce nadstátního Slovanského sokolského svazu a za jednoho z hlavních českých mluvčích na slovanských sjezdech předválečné doby, kdežto Vaníček se uplatnil jako tělocvičný taktik a organisátor sokolských sletů a tělocvičných zájezdů do ciziny. Scheiner se o vánocích roku 1914 zúčastnil oné pamětihodné porady Maffie, kde se jednalo o založení české lóže,

získal ihned po ukončení války hodnost mistra v „Loggia Nazionale Oriente di Roma“ a roku 1919 byl mu udělen 33. stupeň svobodného zednářství starého a přijatého skotského obřadu; Vaníček byl přijat do lóže „Národ“ v první skupině jako hledající bratr.

Se Scheinerem a Vaníčkem, kteří po převrate v obnovené Obci sokolské převzali funkce starosty a náměstka starosty a náčelníka, byla tehdy shora vytvořena východiska pro proniknutí svobodných zednářů do celého tělocvičného hnutí. Při obřadném otevření lóže „Národ“ dne 5. listopadu 1919 bylo usneseno, že do chystaných seznamů kandidátů lóží budou v první řadě pojaty osobnosti ze Sokola, a současně byl stanoven plán, aby byla založena lóže „Fugner“ jakožto „s o k o l s k a l ó ž e“. Za zakládající členy byli určeni sokolové a zednáři Scheiner, Vaníček, Urban, Šámal, Dvorský, Jindřich Čapek, Heller, Jeřábek, Štěpánek a Obešlo.

Nejvyšší rada pro Itálii v Římě brzy schválila její založení. Scheiner byl zvolen stoličním mistrem a byl tedy současně vedoucím Obce sokolské a sokolské lóže v jedné osobě. Je to výmluvné znamení začínajícího prolnutí. Když se pak 29. prosince 1919 zakládala Národní velká lóže československá, byl Scheiner zvolen jejím velmistrem-náměstkem, a málem by byl místo básníka Machara zvolen jejím velmistrem. Scheiner byl rovněž členem Nejvyšší rady svobodného zednářství starého a přijatého skotského obřadu v Praze, jež se utvořila dne 12. ledna 1920. Patrně to bylo na jeho popud, že se české lóže tehdy znovu rozhodly pro silnější náborovou akci v sokolských kruzích.

Scheiner brzy našel čilé bojovníky pro prolnutí Sokola svobodnými zednáři. Jedním z nejhorlivějších byl tehdejší docent a pozdější profesor na české vysoké škole technické v Praze, dr. ing. Rudolf Bárta. Tento sokol-zednář přednesl v lóži „Dílo“ plán, jenž byl vzhledem k svému významu pro expansi svobodného zednářství otištěn také v Časopise českého svobodného zednářství (ročník III, sešit 2). Vrcholil v těchto pěti thesích:

„1. Sokol poskytuje vhodnou půdu pro rozvinutí zednářské činnosti, protože má společnou myšlenkovou náplň.
2. Obě sdružení se liší jen zřízením, pracovními způsoby a také ovšem myšlenkou samou. Sokol je demokratický, zednářství aristokratické již svým zřízením, na každém kroku se uplatňuje zásada autority a práva jsou udělena teprve postupně »zvýšením mzdy«. Sokol je budován zdola nahoru, zednářství shora dolů. Sokol je veřejný, zednářství je výlučný řád. Práce Sokola se buduje na dobrovolné kázni, pracovní způsoby jsou přehledné, účelné, soustavné — nejkratší cestou k cíli: Sokol je sdružení živé, pracovní způsoby doplňuje a mění, jak toho doba vyžaduje. Zednářství naproti tomu zahaluje své práce v obřady provázené symboly, mluvícími k naší duši nikoli cestou novodobou,

praktickou, nýbrž obdobně asi jako náboženství. Zednářské pracovní způsoby jsou staré přes století a dobou se podstatně nemění. Také v myšlence samé je mezi sokolstvím a zednářstvím značný rozdíl.

3. Obě tato sdružení jsou pokroková. V obou jsou lidé dobré vůle, snažící se působiti na své okolí, tedy vychovávati. O tom, zda snad Tyrš byl zednářem se zástěrou, nevíme. Avšak bez zástěry jistě.
4. Význam součinnosti: zednářství, jež jest a bude užším uzavřeným kruhem, získalo by možnost širšího působení užší součinností se sokolstvem. Jde jen o důraznější provádění zásad, jež má zednářství v plánu a jež jsou u Sokola jedním z oborů jeho činnosti. Zednářství by tak získalo větší styk se širšími vrstvami národa v době, kdy jinde zednáři ztrácejí půdu pod nohama. Prospělo by to našemu upevnění.
5. Součinnost by šla uspořádati v každém »Orientu«, nejprve ovšem v Praze. Utvořila by se mezilóžová skupina zednářů, kteří jsou zároveň Sokoly. Jejich úkolem by bylo přiváděti do lóží co nejvíce schopných sokolských činovníků a naopak, šířiti zásady zednářské v Sokole a naopak. Již dnes máme řadu bratří, kteří jsou dobrými sokoly a sokolskými činovníky. Kdyby se jejich řady rozmnožily, již to by mělo příznivé výsledky a účinky."

Tak svobodozednářský rozklad plánovitě pokračoval. V Obci sokolské začala vědomá osobní politika bratří z lóží, na důležitá místa byli dosazováni svobodní zednáři, a to jak v ústředním předsednictvu, tak i na vedoucích místech sokolských žup. Sokolská myšlenka byla zabrána svobodným zednářstvím a v jeho smyslu vykládána nebo falšována. Podívejme se jen do propagačního spisku „Československý Sokol", vydaného i německy v Sokolském nakladatelství v Praze roku 1932. Zde se v kapitole o sokolské myšlence praví tato příznačná slova:

„Heslo francouzské revoluce »Rovnost, volnost, bratrství«, kázeň a mravnost tvoří první hlavní složku sokolské myšlenky. Druhou její stálou složku tvoří neustálá snaha zahrnout celý československý národ do uvědomělé, v pokrokovém duchu vedené sokolské myšlenky. V tomto smyslu chápe sokolstvo své povinnosti k národu a plní je také; pracuje současně pro dosažení humanitního ideálu, jehož cílem je vzájemný bratrský poměr všech kulturních národů jako rovnoprávný celek, společně pracující pro uskutečnění všeobecných ideálů lidství."

I ve „Výhledu“ spisu na stránce 47. nalézáme stejné myšlenky, když se sokolstvo hlásí ke „kultuře, jež je zaměřena podle zásad bratrství, lidství, spravedlnosti a pravdy“. Tato krásně znějící slova nebyla ničím jiným než ideologií svobodných zednářů francouzského ražení. Nebylo už ani vůbec třeba skrývat pravé cíle a tajné důvody. Roku 1932 seděli už bratří z lóží příliš pevně na všech místech Obce sokolské, než aby se dalo očekávat vážnější vzepření členstva.

Uvědomme si jen krátce výsledky zednářské osobní politiky v Sokole za posledních dvou desítiletí! Po světové válce se stal svobodný zednář 33. stupně dr. Josef Scheiner starostou Obce sokolské; tuto nejvyšší funkci starosty nedalo už svobodné zednářství po dvacet let až do zastavení činnosti Sokola z rukou. Když Scheiner roku 1932 zemřel, nastoupil na jeho místo tehdejší l. náměstek starosty dr. Stanislav Bukovský, lékař v Praze a uznaně svobodný zednář. Od roku 1921 byl členem náčelnictva mužů, vedl sokolský odbor pro lékařské bádání, založený z jeho podnětu, roku 1925 byl povolán do předsednictva Obce sokolské a roku 1931 se stal už náměstkem starosty Scheinera. Když se Bukovský po českém zhroucení stal pro svou vysloveně levou orientaci nesnesitelným, nastoupil po zřízení Protektorátu na místo starosty jeho první náměstek, vrchní rada ve výslužbě Josef Truhlář z Poděbrad. I o něm se v českém tisku v posledních letech bez odporu tvrdilo, že je svobodným zednářem. Od roku 1930 byl náčelníkem Tyršovy sokolské župy v Kolíně, současně se stal členem vzdělávacího odboru Sokola, jenž byl zvláštní oblastí vlivu svobodných zednářů, stal se pak za Scheinera třetím a za Bukovského prvním náměstkem starosty, až pak vystřídal Bukovského ve vedení ČOS.

Po starostovi Obce sokolské mohla se za nejdůležitější považovat funkce náčelníka, protože náčelník vedl cvičení mužů z řad činných členů. Je jen až příliš pochopitelné, že i toto významné postavení náčelníka v Sokole bylo doménou svobodných zednářů a zůstalo jí od světové války až po naše dny. Přibližně 15 let zastával tuto funkci až do roku 1933 dr. Jindřich Vaníček, známý už jako svobodný zednář. Když Sokol v poválečných letech zažil veliký početní rozmach a úkoly náčelníka silně vzrostly, byla mu dána po bok zvláštní cvičitelská rada. Do ní byli ihned usazeni svobodní zednáři dr. Klinger, dr. Bukovský a dr. Pechlát. Z nich byl posléze dr. Miroslav Klinger, vrchní odborový rada v ministerstvu zdravotnictví, dosazen na místo náměstka přestárlého náčelníka dr. Vaníčka. Když pak dva roky poté Vaníček pro stáří odstoupil, nastoupil Klinger na uvolněnou reservaci svobodných zednářů. Stačilo jeho pětileté působení jako náčelníka a exponovaného Benešova straníka, aby byl politicky tak zatížen, že po zřízení Protektorátu musel veřejnému nátlaku ustoupit stejně jako starosta Sokola

Bukovský. Jako náčelníka vystřídal ho jeho dosavadní náměstek dr. Augustin Pechlát, rovněž činný člen pražské lóže a řečník „Ligy pro lidská práva“. Pechlát úřadoval jako náčelník až do zastavení Sokola a byl 30. září 1941 stanným soudem v Praze pro spojení se skupinou odporu odsouzen k smrti.

Po starostovi a náčelníku byla v Sokole třetí nejdůležitější funkcí funkce vychovatelů a vzdělavatelů, kteří měli v předsednictvu vzdělávacího odboru ČOS své vedení a řízení. Sokolský vzdělavatel měl asi stejnou působnost jako „Dietwart“ v sudetoněmecké turnerské tradici, totiž myšlenkovou výchovu a duševně duchovní zaměření na myšlenku národní tělovýchovy. A zase se kritickému pozorovateli jeví, jak úplně pronikli svobodní zednáři do vzdělavatelské práce v Sokole. Sokolské ročenky vykazují sice teprve od roku 1928/29 podrobně osobní složení předsednictva vzdělávacího odboru, ale stačí těch dvanáct let od té doby, abychom měli neklamný obraz. Zde si už roku 1928 podávají ruce jako členové předsednictva svobodní zednáři Ladislav Jandásek, zemský školní inspektor v Brně, dr. J. Kozák a dr. Emil Svoboda, oba universitní profesoři v Praze, jakož i právě jmenovaný Truhlář. Roku 1937 k nim přibyl pozdější náčelník ČOS svobodný zednář dr. Augustin Pechlát, roku 1938 svobodný zednář dr. Karel Sirotek, odborný učitel v Brně. Roku 1940 objevil se konečně jako vzdělavatelský činovník v předsednictvu také ještě profesor dr. ing. Bárta z lóže „Dílo“, onen původce plánu na proniknutí svobodných zednářů do Sokola. Ve vzdělavatelských odborech župních se projevily stejné zjevy, že vzdělávací činnost ovládli svobodní zednáři.

Jaký div tedy, že i representativní a poradní výbor sokolského vedení, ústřední předsednictvo ČOS, bylo v posledních dvacíti letech stále více dobýváno svobodným zednářstvím. Vedle už jmenovaných vedoucích funkcionářů se zde objevili muži jako pozdější velmistr Národní velké lóže československé, universitní profesor dr. Karel Weigner z Prahy, profesor brněnské techniky dr. Bohumil Kladivo, národní demokrat dr. Jan Stolz, brněnský universitní profesor dr. Vladimír Groh a jiní.

Předsednická rada, nejvyšší poradní sbor sokolského vedení, byl tím více doménou svobodného zednářství. Stejně vládli bratří z lóží ve finančním odboru, v hospodářském odboru, především však v rozhodujících postaveních osobní politiky v čestné radě a ve vzdělávacím odboru, ve výboru pro vylučování a v osobním odboru ČOS. Že vedení amerického odboru Sokola bylo myslitelné jen za vedení svobodných zednářů, je samozřejmé.

Čtenáře by jen unavovalo, kdybychom chtěli vypočítávat podobné rozkladné zjevy i v župních vedeních Sokola, jež nijak nezůstávala v tom ohledu za vedením Obce sokolské. Uveďme jen na příklad jediné sokolské

župy na venkově, župy „Jana Máchala“ v Brně, jako příznačný pro stav věcí na venkově; svobodní zednáři tam seděli v těchto funkcích:

Starosta: dr. Bohumil Kladivo, profesor na vysoké škole technické v Brně,

první náměstek: Čeněk Krejčí, odborný učitel v Hrušovanech u Brna,

vzdělavatel: Karel Sirotek, odborný učitel v Brně (současně zapisov. lóže „Most“ v Brně),

náměstek vzdělavatele: Ladislav Jandásek, zemský školní inspektor v Brně (současně činovník lóže „Cestou světla“),

jednatel: dr. Zdeněk Krejčí, bankovní úředník v Brně,

sociální referent: dr. Josef Kudela, řed. gymnasia v Brně.

Tento obraz, jak svobodní zednáři ovládali hlavní funkce, se opakoval velkou měrou i v ostatních župách.

Ovládání Sokola svobodnými zednáři přesahovalo v posledních letech rámec České obce sokolské a zasahovalo až do nadstátního hnutí Slovanského Sokola. Nejvyšší mezinárodní organisací všech národních sokolských organisací byl Svaz slovanského sokolstva, jenž měl za sebou předválečnou tradici. I zde rozhodoval vliv českých svobodných zednářů. Tak byl náčelníkem bratr v Sokolu a v lóži dr. Miroslav Klinger, pokladníkem Josef Truhlář, starostou Svazu slovanského sokolstva byl český svobodný zednář dr. Stanislav Bukovský, jeho náměstkem byl jugoslávský svobodný zednář Engelbert Gangl z Lublaně. Na mezinárodním sokolském foru si tak podávaly ruce česká a jihoslovanská velká lóže. Pro nadstátní spřaženost světového svobodného zednářství a slovanského sokolského hnutí není přiléhavějšího dokladu než to, že se dne 3. července 1938, u příležitosti posledního pražského sokolského sletu, sešli sokolové-svobodní zednáři ze všech zemí k slavnostnímu zasedání lóže v sokolských krojích, aby se přihlásili „k všelidským cílům sokolstva“.

Na podzim roku 1938, když po zhroucení zahraniční politiky českého státu začaly v Druhé republice nesmělé pokusy o nové uspořádání českého národního života, jež se zásluhou toho, že ve vládě bylo tolik svobodných zednářů, brzy také ukázaly jen politickými prskavkami, se zdálo, že se rozproudí také rozprava o otázce svobodného zednářství a Sokola. Vedení Obce sokolské se proto vidělo nuceno zaujmout stanovisko k svobodnému

zednářství. Podle staré osvědčené taktiky to pak také dopadlo velmi rozplizle. Co se tehdy četlo v sokolském tiskovém orgánu „Věstníku" z 23. října 1938, nebylo ničím jiným než pokusem, aby se odvozováním svobodného zednářství ze středověkých cechů působilo nevinným dojmem a aby se při zdánlivé otevřenosti uvedením nesprávných čísel odvrátila pozornost od nebezpečného problému. Pod veřejným nátlakem museli sice tehdy ustoupiti sokolové se zednářskou zástěrou Bukovský a Klinger, avšak na jejich místo nastoupili ihned bratří z lóží Schauer a Pechlát. Zásadně se Sokol postavil za svobodné zednářství, když ve zmíněném čísle svého „Věstníku" jasně prohlásil:

„Domácí štvavá propaganda a cizí štvanice, jež na ni působí, našly náhle vinníky rozpadu státu: svobodné zednáře a rotariány, mezi něž jako rovné zamíchali na Slovensku a zčásti i v historických zemích Sokol; Sokol je prý veden svobodnými zednáři, a protože prý jsou svobodní zednáři vinni, je prý i Sokol vinen nešťastnou politikou, jež vedla ke zkáze.

I když jen zlomyslnost a více než nepoučitelná nevědomost (ačkoliv o svobodném zednářství máme i v češtině dosti knih) sestavily pro své účely tuto trojici a obvinily ji z bůhvíjakých pletich, budiž nám dovoleno poznamenat, že to pro Sokol naprosto není špatná společnost, kdyžtě přece členové svobodného zednářství i Rotary poctivě, nezištně a kdovíjak pilně po dvacet let ve svých světových spojeních pracovali pro stejné cíle, jak je plní Sokol doma i v cizině: aby zušlechtil svůj národ moudrostí, silou a krásou."

Pohlédneme-li k závěru zpět na dvacet let poválečných dějin českého Sokola, pak vstoupil Sokol po převratu do nového období jako organisačně ucelený, ve svém členstvu vyzkoušený český tělovýchovný svaz, jehož rozmachu, vývoji a působení v desítiletích před světovou válkou nikdo nemohl odepřít politické pozornosti. Ozářen gloriolou českého odboje za světové války, měl v mladém českém státě výhodné východisko a všechny možnosti rozvoje, aby se stal velkou výchovnou organisací pro českou tělovýchovu v duchu národním. Navenek se projevující rozmach zdál se svědčit o tom, že těchto možností úspěchu bude využito. Už roku 1920 vykazoval český Sokol okrouhle 325.000 členů. Vrcholu dosáhl roku 1937, kdy měl daleko přes 700.000 členů, včetně dorostu a žactva. Tím byl průměrně každý devátý Čech členem velké sokolské rodiny.

Avšak tomuto netušenému početnímu rozmachu neodpovídal vnitřní vývoj. Sokol ztrácel stále více přesvědčivost svých bojových let a propadl vlivům, jež ho stále více odcizovaly jeho národním úkolům. Jako místy hrozivou měrou začínající zažidovštění přinášelo rozklad členstva českého

Sokola zdola, tak svobodozednářské zcizáčtění jeho vedoucích míst v ústředním vedení i v nižších organisačních jednotkách znamenalo myšlenkový rozklad shora. I Sokol jako velký český výchovný svaz byl tak ve smyslu svých dobyvatelů imunisován proti národním popudům opravdu nacionálního obrození, jež bylo v nastávajících letech krise nutné a v dějinné chvíli českého národa pak nenastalo.

Pro úzké spojení mezi Sokolem a svobodným zednářstvím je více než příznačné, že dne 30. května 1932 poslal velký tajemník Národní velké lóže československé velkému tajemníku Národní velké lóže francouzské oficielní dopis, v němž bylo pozvání, aby se svobodní zednáři zúčastnili sokolského sletu a obeslali jej. Spojení mezi Sokolem, svobodným zednářstvím a Židovstvem se projevilo několik let poté ještě jasněji, když v září 1935 stačily pouhé dva dopisy zednářsky zamořeného „Klubu Jacka Londona“ v Praze a „Židovské strany v Československu“, aby vyvolaly v českém Sokolu vášnivou diskusi o otázce možného bojkotu berlínské Olympiády. Předsednictvo Sokola si honem dne 30. září 1935 vyžádalo dobré zdání bratra v Sokole a v lóži L. Jandáska z Brna o této otázce. Když několik měsíců poté přišla nová vlna protestních dopisů „Spolku židovských dělníků v Praze“, „Syndikátu pracující ženské inteligence v Československu“, české „Ligy proti antisemitismu“ a jiných, vyprovokovalo předsednictvo ČOS podnět sokolského náčelnictva mužů z 25. března 1936, aby se u tělocvičných organisací jiných zemí zahájila „velmi opatrně“ rozprava o obeslání Olympiády nebo o odřeknutí. Den nato byly také hned rozeslány příslušné dotazy „s ohledem na změněné politické poměry a se zřetelem na možnost dalších komplikací v mezinárodních poměrech“, a to do Paříže, do Bruselu, do Aarau ve Švýcarsku, do Varšavy, do Sofie a do Bělehradu. Odpověď bulharských Junáků obsahovala jasný a neomezený projev, že do Berlina pojedou. Také jiní prohlásili, že se v rámci olympijských výborů svých zemí zúčastní. V blouznivé představě, že plní svou úlohu předbojovnika proti antisemitismu, se český Sokol úplně isoloval a zůstal opuštěn i od svých dosavadních přátel.

Podle stanoviska pozorovatele můžeme zhroucení českého Sokola považovat za národní tragiku nebo za zasloužený osud. Jedno však je jisto, že konec byl neodvratný. Zatím co se na druhé straně českých národních hranic všude rýsoval proces očišťování a národní obrody v tělesné výchově, ubíral se český Sokol přes zevní lesk cestou vnitřního rozkladu a myšlenkové hniloby. A tak skončil posléze při svém neodvratném zapletení v biřických službách pro zájmy světového Židovstva a svobodného zednářství.

Chrám mládeže

Pronikání cizího zednářského živlu do Sokola a jeho vliv na sokolské hnutí, posuzovány s českého nacionálního hlediska, znamenaly, že byly ideologicky ujařmeny nejnadějnější skupiny českých mužů, vychovávané v myšlence služby a obětavosti. Dějinně je však asi ještě důležitější, že tímto procesem myšlenkového rozkladu přestal být Sokol činitelem skutečně národní výchovy mládeže. Neboť která česká organisace, pohlížíme-li na vývoj posledních dvaceti let, by byla měla lepší možnosti, aby duševně usměrnila českou mládež než Sokol? V jeho vlastních dorosteneckých skupinách a tím, že nadto ještě velkou měrou přivedl do svých tělocvičen české žactvo obou pohlaví, měl jedinečná východiska, aby s náležitým působením do šířky působil rozhodujícím výchovným vlivem na dorůstající český dorost mimo školu a rodinu.

Přesných čísel o tom, kolik mladistvých Sokol soustředil, z poslední doby není. Nicméně úřední zprávy za rok 1937 podávají přibližný obraz dosahu výchovného vlivu Sokola na českou mládež. V Den brannosti dne 18. dubna 1937, jenž byl proveden ve 3000 místech tehdejší republiky, nastoupilo 42.785 dorostenců (=93,43%), 44.597 dorostenek (=98,38%), 94.362 žáků (=73,72%) a 101.036 žaček (==65,79%). Tato čísla především praví, že srazu v Den brannosti roku 1937 se činně súčastnilo přes 280.000 mladistvých příslušníků Sokola. Dále jasně dokazují, soudíme-li podle celkového tehdejšího počtu sokolské mládeže, jak veliká byla její obětavost, jež se projevila poměrně dobrou početností srazu právě při této zvláštní generální zkoušce. Jaké vyhlídky na výchovné úspěchy mohl zde mít myšlenkově ryzí svaz vedle vlastní tělovýchovné práce i v činnosti vzdělavatelské?

Že Sokol zklamal, pokud šlo o opravdu národní výchovu mládeže, povznesenou nad šovinistické působení, to bylo tím povážlivější, že Češi v době svého vlastního státu neměli jiných podobně obsáhlých organisací. Z jiných tělovýchovných organisací byl „Orel“ vymezen konfesionelně a DTJ třídně. Vedle toho si skoro všechny české politické strany vytvořily své vlastní organisace mládeže, jež vesměs neměly pro výchovu mládeže významu, nehledíme-li k jistým výjimečným zjevům v táboře mladých agrárníků; jejich členové nebyli o mnoho víc než jen čtenáři stranicky řízených časopisů pro mládež a politickými agitátory na středních školách, jichž obzor se otáčel kolem otázky, aby po ukončení školy co nejrychleji a bez zápolení se dostali do postavení, zajištěných politikou strany. Ve svém národním nasycení, jež se podobalo německému stavu v době před světovou válkou, a v národní prázdnotě doby po převratu ztrácel český národ mnoho aktivních mladistvých ve prospěch komunismu.

Duše a svědomí národů reagují na stejné politické skutečnosti rozdílně a česká mládež poválečné doby odpovídala jinak než německá mládež doby předválečné. Duchovního pozvednutí ve smyslu německého hnutí mládeže v době vilémovské éry u Čechů nebylo. Po světové válce se u nich mezi mládeží sice projevilo hnutí, jež hlásalo sportovní využití volného času v přírodě, vyvrcholilo počátkem minulého desetiletí a sahá až do našich dnů: tramping, jenž se ovšem nevyvinul v nic většího než v „oblíbený sport jako je sbírání známek a výlety koncem týdne". Bystrý pozorovatel české mládeže to před lety vylíčil takto:

„Většina průměrné České mládeže prchá z tvrdé skutečnosti do romantického blouznění trampování. Celými houfy táhne tato nezapojená mládež koncem týdne do lesů, pluje kanoem ke svým srubům, dřepí po nocích se svými indiánsky naparáděnými děvčaty u malých táborových ohňů a zpívá se slovanskou melancholií písně o toulavém životě a o sentimentální milostné roztouženosti za doprovodu balalajky a havajské kytary" (Fritz Leif v časopise „Volkische Stimmen", Praha, únorový sešit roku 1937).

To nebylo politické pozvednutí nebo revoluční začátek mládeže toužící po obrodě, nýbrž volání mládeže, unavené velkoměstem, po Americe cowboyů, moderní výlev světobolu a mál du siècle.

Co jinak ještě zbývalo? Zbývala přece jen početně ne bezvýznamná, organisovaná česká mládež, jež daleko od stranických svárů, bez konfesionelních nebo třídních předsudků se snažila vytvořit nové formy pro získání a výchovu české mládeže. Těmto Junákům se líbila uniforma, zevní kázeň a výběr, jakož i – nepřihlížíme-li ke krátkému období romanticky rozředěného toulavého a táborového života koncem prvního desítiletí po světové válce, – vojensky ukázněné vystupování. Vyrostli z prvních skautských družin před světovou válkou, ustavili se už roku 1914 jako spolek „Junák – Český skaut" a stali se v příštích letech, jak jsme viděli už při líčení domácího odboje za světové války, mladistvými představiteli české ilegality. V posledních desíti letech prožíval „Junák" stále více proces zpolitisování a zařazování do předvojenské výchovy. Současně se mu podařilo, že se stal velikým ústředním hnutím české mládeže vůbec, pokud měla zájem na branném sportu, a že se k němu stále připojovaly jiné české skautské skupiny katolického, agrárního i svobodomyslného ražení. Nebylo pochyby, zde se shromažďovala nejaktivnější část české mládeže. Tak se stal Junák vedoucím výchovným svazem dorůstající české generace.

V posledních letech sdružoval „Junák" na 40.000 hochů a dívek. Byli rozděleni podle pohlaví a rozděleni do tří stupňů podle stáří. Osmi až dvanáctiletí sluli „vlčata", dvanácti- až osmnáctiletí „junáci" a přes osmnáct let Old Skauti. Početně nejmenší skupinou v těchto věkových

třídách byla družina, 6 až 12 hochů, pak oddíl, sbor, okres a župa. V čele celé organisace stál jako ústředí tak zvaný hlavní stan v Praze. Hlavní stan se skládal z ústřední rady, jež měla na starosti správní věci, a z náčelnictva, jemuž bylo svěřeno výchovné vedení Junáka.

Jako každé nadstátně organisované hnutí mládeže byli i skauti českého svazu Junák v myšlenkově založené tradiční závislosti na anglosaském světě. Zakladatel a dlouholetý vedoucí Junáka profesor A. B. Svojsík studoval za delšího pobytu v Anglii Baden-Powellovo hnutí „Boyscout“ a po svém návratu roku 1912 založil v Praze podle jeho vzoru první českou družinu skautů. Ve svém několikrát už citovaném projevu z 28. listopadu 1918 promluvil o tom, jak organisace vznikla; když předložil zásady anglického „scouting for boys" profesoru Masarykovi, jenž už tehdy byl myšlenkově orientován na západ, pozdravil Masaryk Svojsíka slovy:

„Ach, toto dílo již znám a budu skauting podporovati u nás, kdekoliv mám vliv.“

Po světové válce stal se Masaryk jako president republiky také protektorem a zvláštním příznivcem Svazu junáků. V praktické činnosti příštích dvou desítiletí a při světových jamboree (velkých táborech mládeže) se čeští skauti vždycky snažili, aby měli úzké spojení s anglickými a americkými skauty, a byli konečně uznáni hodnými, aby připravili světové jamboree pro rok 1941 v Praze, k němuž už nedošlo. I když se po zhroucení na podzim roku 1938 všeobecná nálada mezi Čechy obrátila proti Anglii a Francii, přihlásil se Junák jako první česká organisace k dalšímu trvání starého přátelství a ve svém časopise „Činovník“ (ročník XIX, číslo 2) vystoupil pro ně otevřeně.

Nebylo to jen zevní organisační spojení českého Junáka s anglosaským skautským hnutím, co rozhodlo o jeho závislosti na Anglii přes všechna zklamání v zahraniční politice, způsobená západními velmocemi. Pro nezúčastněného i pro jednotlivého skauta nepozorovaně existovalo hlubší pouto českého skautského vedení. Už Svojsík mluvil ve svém projevu po převratu o ,,mocném kouzlu“, jež je obsaženo v skautské výchově, a chválil už na předválečné práci českých junáků působení „mírových skautů, od nichž čekáno obrození lidstva“, to že je ,,myšlenka, která jinde již hýbala se znatelně pod povrchem všeobecného myšlení a je vůdčí hvězdou příštího uspořádání celého světa“.

Těmito Svojsíkovými větami o obnově lidstva a o „všeobecném“ světovém názoru je už naznačeno vše o skutečném pozadí a jeho důvodech. Co však ve slovech tohoto zakladatele a dlouholetého vedoucího českého skautského hnutí bylo ještě jen mezi řádky, to řekl moravský zemský vedoucí Junáka, MUDr Zdenko Štekl docela jasně. Bylo to ovšem určeno pro nejužší kroužek vedoucích Junáka, co Štekl v březnu 1938 vydal jako

soukromý tisk ve 300 výtiscích. Důvěrně rozeslaný spis, bohatě ilustrovaný a na pokrajích sazby vyzdobený rozmanitými symboly, má příznačný název „Skaut – malý z e d n a ř“. Že o tom vyšší vedoucí Junáka věděli, dokazuje jasně, že se tehdy na skautský svaz pohlíželo jako na předsíňovou organisaci světového svobodného zednářství, se snahou vésti jej v tomto duchu.

Šteklův spis začíná dvojím motto:

Ozdoba krajiny, útěcha vší země jestiť hora Sion,... město Krále velikého. Žalm 48 – 2.

Jeruzaléme, Jeruzaléme, mordéři proroků, a kterýž kamenuješ ty, kteříž byli k tobě posláni, kolikrát jsem chtěl shromážditi dítky tvé, tak jako slepice shromažďuje kuřátka svá pod křídla, a nechtěli jste! Mat. 23–37.

Další text začíná Šteklovou domněnkou, že zakladatel skautského hnutí Baden-Powell, za kterýmžto jménem se tají britský generál z burské války a vyzvědačský odborník Robert Stephenson Smyth (svobodný zednář podle údajů časopisu Velkého Orientu Španělského), „byl prodchnut dvěstaletou ideou zednářskou, když tvořil výchovu mládeže, cílící k Moudrosti, Síle a Kráse“.

Štekl oslavuje Baden-Powella jako zakladatele nového náboženství mládeže, jež učí „návratu k mystériím pravěkého člověka“. „Mystéria starořecká se všemi prvky mystérií egyptských, chaldejských i židovských pronikají celým životem skautským.“ I ve vnějších odznacích Junáka domnívá se Štekl poznávat symboliku z předhistorické doby. Tak praví o holi, jež – zpola sekera, zpola kladivo – se propůjčuje zvlášť vyznamenaným skautům: „Již chaldejský bůh Ramman měl ve svých symbolech vedle měsíce a slunce sekeru v pravici“. Vůbec rozvíjí ve svém spise zvláštní symboliku těles nebeských :

„Slunce, měsíc a hvězdy byly kultem snad prvního člověka, jemuž mozek dal schopnost pozorovati a usuzovati. Byly kultem starých Číňanů, Mexičanů, Asyřanů, Egypťanů, a jsou dodnes kultem skautstva, a to jak v přírodě, tak v životě. V životě byl n a š í m s l u n c e m i d e á l s v o b o d n é h o z e d n á ř s t v í president Osvoboditel Dr. T. G. M a s a r y k, protektor a veliký příznivec Svazu Junáků skautů a skautek R. Č. S. Naším m ě s í c e m jest nynější president republiky Dr. E d v a r d B e n e š, starosta Svazu skautů až do své volby presidentem, od té doby čestný starosta Svazu. Nyní jest druhý president republiky naším druhým protektorem. Mezi hvězdami jest nám polárkou zesnulý prof. Dr. Karel Weigner, který napsal knížku »Význam skautingu v tělesné výchově«.“

Znovu se zde opakuje jméno velmistra Národní velké lóže

československé, zemřelého v listopadu 1937, profesora dra Karla Weignera, kterého už Polák Filochowski ve svém spise o Československu na dvou místech nazval vedoucím svobodným zednářem, s nímž jsme se znovu setkali v předsednictvu Sokola, a jenž je nyní slaven jako „polárka“ svazu Junák. Spojitost je zřejmá. V občanském životě byl Weigner považován za poctivce a tichého učence, byl řádným profesorem anatomie na české universitě v Praze, v letech 1922–23 a 1931–32 děkanem lékařské fakulty, v letech 1936–37 rektorem, dále členem různých zkušebních komisí pro střední školy a pro kandidáty učitelství, generálním tajemníkem České akademie věd, členem České národní rady a nejrůznějších jiných kulturních a vědeckých organisací, čestný občan mnoha moravských měst a důstojník francouzské Čestné legie.

Vzhledem k tomuto otevřenému přiznání Junáka o jeho protektorech nepřekvapuje další zednářské rozčlenění českého skautského hnutí. Skautský slib nezaniká, když skaut věkově odroste skupinám mládeže; „složení slibu včleňuje skauta do světového bratrství“ a váže jej na celý život. „Skautský průkaz otevírá nám dveře do všech kluboven světového Bratrstva, a zaručuje nám přátelskou radu i radostnou pomoc.“ Junáci si mají být vědomi, že „jejich ruce a jejich srdce jsou spojeny v řetěz se skautským bratrstvem, obepínajícím celý svět“.

Teprve „zkouškami“ může nově přijatý člen dosáhnout stupně vedoucího, „mistra“. „Jako Adoniram vynikal znalostí všech prací, potřebných k stavbě Chrámu, tak se skaut seznamuje se všemi znalostmi rukodělnými, pokud jsou mu přístupny, a zkouškami prokazuje, co vykonal dle určených mu povinností.“ O přijetí nováčka nerozhoduje především pouhé přihlášení, nýbrž „zkušební doba“, není-li synem skauta. Teprve po třech měsících musí nováček složit zkoušku nováčků, teprve pak je připuštěn k skautskému slibu. Po nejméně šesti dalších měsících může skaut složit „zkoušku druhotřídní“, když dosáhne 14 let, může se podrobit třetí „zkoušce rozjímaní – o tři orlí péra“. Ve stálém napodobení zvyků v lóžích je skautu les „komůrkou rozjímání“, kde musí o samotě prožít den a noc. Při bezvadném chování může být skaut posléze připuštěn ke zkoušce „první třídy“. Potud Šteklovo líčení o pěti stupních českého svobodného zednářství mládeže, jehož stupně se výslovně nazývají „zvýšením mzdy“.

Ceremonii přijetí líčí pisatel velmi charakteristicky takto:

> „Den a obřad slibu zůstává nesmazatelně vryt do duše každého skauta. Po proslovu vedoucího pronáší hoch slova slibu s levicí položenou na knihu, která je otevřena v místě textu slibu. Pro nás, československé skauty, jsou knihou tou Svojsíkovy Základy skautingu.

Pravou ruku vztyčí skaut jako k přísaze tak, že nataženy zůstávají tři prostřední prsty, ohnutý palec pak kryje nehet malíku, rovněž ohnutého.

Tři vztyčené prsty znamenají tři věty skautského slibu, zakrytí malíku palcem symbolisuje povinnost silnějšího, aby slabšího chránil.

Tato poloha prstů provází pak skauta celým dalším životem při skautském pozdravu, aby mu denně připomínala složený slib. V skautském kroji zdvíhá tak ruku ke klobouku. Prostým zdvižením prstů v předepsané poloze k rameni dává skaut „tajný pozdrav“, jenž jest dorozumívacím znamením mezi bratry, kteří se neznají.

Složený slib zpečetí vedoucí stiskem levic se zasvěceným – na znamení vřadění srdce vedle rozumu, a slavnostní formulí prohlásí nováčka členem světového bratrstva skautů.

Podávání levice zůstane po celý život tajným dotykem skautů místo běžného stisku pravic.“

Na vedoucí skautských družin se kladly zvláštní požadavky. „Klidná a vyrovnaná, jako krokvice, otevřená jako úhelnice budiž duše příštího skautského činovníka.“ Jen on smí večer roznítit táborový oheň nebo určit některého bratra, aby roznítil „posvátný oheň“, smí pozdravit vycházející slunce a zahájit práci skautské družiny, „ať v přírodě při táborových ohních, nebo v klubovnách, jež tak v mnohém připomínají loggie středověkých stavebních řemeslníků“. Vůbec je práce teprve pak opravdovým skautským činem, neruší-li ji nikdo „nepovolaný“, čímž se rozumějí i rodiče skautů.

Nechme stranou, jak dalece Junáci skutečně už žili v této ideologii, a je v podstatě bezvýznamné, zda se zde teprve jednalo o plánování kroužku jejich vedoucích. Rozhodující je jen smýšlení, jež z takových myšlenek mluví a při nejmenším vydává svědectví o cílech, jež si vedení českého skautského hnutí roku 1938 vytyčovalo.

Štekl nebyl v Junáku nějakým bezvýznamným outsiderem, nýbrž byl roku 1938, kdy svůj spis napsal, zemským vedoucím skautů na Moravě. Vezmeme-li tento rok jako základnu pro přezkoumání osob ve vedení Junáka, pak byl tehdy svobodný zednář, ředitel Jan Šváb, zemským vedoucím ve Slezsku a svobodný zednář Hrabar, guvernér Podkarpatské Rusi, zemským vedoucím Junáka v této východní oblasti Československa. V okresích byl podobný obraz. Tak byl na příklad svobodný zednář ing. dr. Bohumil Glos okresním vedoucím Junáka v Olomouci. Především však ústřední vedení skautů bylo prolezlé zednáři; svobodný zednář dr. I. Charvát, universitní profesor v Praze, byl starostou ústřední rady Junáka atd. Svobodný zednář, skautský vedoucí Štekl nebyl tedy naprosto výjimkou, nýbrž velmi obvyklým pravidelným případem.

Odpovědnost, kterou dospělí lidé na sebe berou před dějinami svého národa, je naprosto jasná a nepochybná. Nevyhnutelný byl konec českého

hnutí mládeže, jehož vyznání vrcholilo těmito závěrečnými slovy jednoho z jeho zemských vedoucích:

„Vy velicí zednáři zašlých věku, shlédněte s Věčného Orientu na naši mládež; snad potěší Vás vzrůst sémě, Vámi v lidstvo zasetého! A ctihodní mistři dnešních dob, Svou pevnou rukou nám pomozte budovati nový Chrám míru, lidskosti a lásky, jak je to cílem naší práce. Prosím Vás o to. Chrám Šalamounův je v troskách, jen vzpomínka zbyla. Chrám dnešní kultury se v základech otřásá a hrozí zhroucením. My junáci skauti chceme být hrubými balvany tvé nové stavby, Veliké Královské Umění!“ (Štekl na jiném místě.)

Semitští Čechoslováci

Roku 1868 napsal spisovatel Sir John Retcliffe (pod tímto jménem se skrýval tehdejší redaktor listu „Preussische Kreuzzeitung“ Hermann Gödsche) svůj román „Biarritz“; líčí v něm tajnou noční schůzi světového Židovstva, při níž se jednalo o naprostém rozkladu a plánovitém zničení arijských národů. Pro svůj sensační obsah byl tento román po světové válce vydán v novém vydání. Neboť se velkou měrou shodoval s „protokoly mudrců siónských“, jež teprve tehdy přišly najevo. Podle toho se dá soudit, že už Retcliffe věděl o židovských plánech.

Jako místo své porady světových židovských spiklenců zvolil Retcliffe pražský židovský hřbitov a projevil tím svou dobrou znalost židovské tradice. Tento ještě dnes zachovaný židovský hřbitov leží uprostřed bývalého pražského ghetta, jež se tísnilo kolem židovské radnice a staronové synagogy, jež je po amsterodamském templu nejstarší židovskou modlitebnou v Evropě. Hřbitov je v celém světě jedinečným kuriosem a byl prý podle židovské tradice pohřebištěm po plných 1200 let. Ve zmateném nahromadění kamenných pomníků a náhrobních kamenů nalézáme náhrobní kameny velikých emancipátorů pražského Židovstva za císaře Rudolfa II., Mordechaje Meisela, rabbi Davida Ganse a především proslulého rabbi Jehudy Löwa.

Rabbi Löwa se týká stará židovská pověst, že jako mág tajných umění a kabalista stvořil G o l e m a. Toto slovo znamená podle talmudu embryonální, nezformovanou hmotu, podle pověsti o Golemovi lidskou postavu, kterou rabbi Löw kolem roku 1580 vytvořil z hlíny, a která nabývala života, když jí byl do úst vložen šém, jméno boží, napsané na lístku. Tento Golem měl moc chránit Židovstvo a zničit góje; když se posléze stal nevypočitatelným a nedal se více ovládat, zhasil rabbi svému výtvoru zase jiskru života, načež se postava zhroutila v hromádku hlíny, jež prý podle legendy ještě dnes leží na půdě pražské synagogy.

Pražská pověst o Golemovi byla mnohokrát zpracována v literatuře, zejména v židovské. Několikrát už citovaný Polák Filochowski se za svého pobytu v Praze marně snažil odhalit její skutečný smysl. Všichni lidé, kterých se ptal, i Židé, dávali mu jen nejasné odpovědi, a dokonce i židovský průvodčí po hřbitově mu stále jen opakoval větu: „To je zajímavé, že ano?“ Tak si klade Filochowski na konci svého líčení otázku, co se stalo s Golemem:

„Vrostl někde do zdi? Hledá si jiné vtělení? Čeká snad na svou chvíli v tom krásném městě, v němž osvobozené ghetto v nejistotě nad získanou svobodou dnes vládne v lóžích spojenectví demokracie s komunismem, nasycené buržoasie s nenasytnou revolucí, míru s válkou?“ (Filochowski str. 276.)

A Polák našel své potvrzení, když přišel na Barrandov, kde se právě natáčel film o Golemovi, financovaný česko-židovsko-francouzskou společností a ohlašovaný v tisku už předem jako vrcholný film a „ozdoba evropské filmové výroby“.

Jistě nejasnější výklad mythu o Golemovi nám nedávno podal Karl Hans Strobl ve své půvabné knížce o Praze, jež vyšla v nakladatelství Luser, Vídeň-Lipsko roku 1940, kde píše: „Golemovi však, tomuto pravému Pražanu, můžeme dnes jistě svýma otevřenýma očima nahlédnout za škrabošku. Což nestojí v knihách židovských: Bůh nechtěl, aby jeho vyvolenému národu sloužila zvířata, a jen proto prý stvořil ostatní, nás, nevěřící, nečisté, abychom jakožto zvířata v lidské podobě poslouchali Židů? A nebyl by pak Golem snad symbolem těchto národů, které se jen tehdy povolají k životu, jestliže mají robotit Židovi a jen pokud toho vyžaduje jeho prospěch? A jestliže se snad vzbouří a začne být neposlušný židovských rozkazů, klesne zase do beztvarého stavu? Byl by tedy podle mínění ghetta židovský duch utvářející a oduševňující mocí, jež podle libosti probouzí línou masu gójů k službě, a když začíná nabývat sebevědomí, sráží ji zase do hloubky hmoty? Je to snad konečným smyslem pověsti o Golemovi a konečným tajemstvím pražského židovského města?“

Rozklad arijských národů a dobytí nejdůležitějších postavení v evropském státním a národním životě Židovstvem není myslitelné bez mezinárodního svobodného zednářství. Ba může se dokonce říci, že lóže takřka připravovaly cestu židovské emancipaci a v posledních desítiletích představují politickou základnu světového Židovstva.

Příliš dlouho dovedlo svobodné zednářství toto spřeženectví skrývat a jeho odhalení líčit jako zlomyslnost, jež se ani politicky ani vědecky nedá doložit. Od té doby však, co je svobodné zednářství v Německu zakázáno a co naleziště jeho archivů jsou otevřena pro veřejné využití, byl podán nezvratný vědecký důkaz, že mezinárodní lóžové zřízení nebylo konec konců ničím jiným než pomahačem pro židovské plány na dobytí světa.

Vědeckého podložení tohoto poznatku se se zvláštním úspěchem ujal berlínský universitní profesor dr. F. A. Six ve svém pojednání o svobodném zednářství a židovské emancipaci („Freimaurerei und Judenemanzipation“), jež vyšlo roku 1938 v nakladatelství Hanseatische Verlagsanstalt. Six vychází z magna charta lóžového zřízení, z manifestu svobodných zednářů z roku 1723, rozebírá úlohu Židovstva v anglickém svobodném zednářství a jeho vpád do německých lóží, jimiž se mu podařila cesta do veřejného života. Přesvědčivě dokazuje, jak ideologie humanity a tolerance nejsou ničím jiným než výpadními branami světového Židovstva do životních

oblastí evropských států a národů.

Tyto jasné vědecké poznatky dovolují také nový pohled na poslední desítiletí českých dějin a vnitřního národního vývoje této země. Starý pražský Golem vstal z mrtvých v nové podobě prolezlosti veřejného života lóžemi a dokázal s úspěchem rozložit český národ v takové míře, že konečně nebyl schopen chopit se řešení židovské otázky z vlastní síly.

Právě české zednářství skotského obřadu umožnilo Židovstvu tohoto prostoru rozvoj, jenž byl ve znamení československé myšlenky. Velkorysé přijímání Židů do těchto čistě českých lóží dávalo semitským bratřím razítko naprosté státně politické spolehlivosti. Naproti tomu bylo poměrně ještě silnější židovské prostoupení velké lóže „Lessing u tří kruhů“, jež připravovala jen první tři stupně, pro české osudy poválečné doby daleko menšího významu.

Sílu židovských členů v Národní lóži československé uvádí Filochowski na 40%. Nemáme dnes důvodu o tomto poměru pochybovat. Východisko tohoto židovského pronikání se zakládá na základní koncepci lóže „Národ“ a na stanovisku odbojových kruhů ze světové války k židovské otázce vůbec. Ze studie zakladatele českého svobodného zednářství, Františka Síse, můžeme k tomu uvést poučné podrobnosti. Sís nám sděluje, jak se lóže „Národ“ v jedné ze svých prvních schůzek zabývala židovskou otázkou a jak se s ní vypořádala. Ačkoliv lóže tehdy ještě neměla ve svých řadách žádných Židů, byla prý „přirozeně“ jakákoliv myšlenka na antisemitismus předem vyloučena. Pisatel pak pokračuje:

„Židovská otázka byla předložena k diskusi jako vážný problém národní a náboženský, o kterém Henry Wickham Steed ve své knize vydané r. 1915 »Habsburská monarchie« se vyjádřil, »že žádný muž, ať spisovatel, politik nebo diplomat, nemůže býti považován za zralého, pokud se upřímně nepokusí pochopiti problém židovský«. O stránce náboženské měli všichni řečníci názor jednotný, že s hlediska filosofického máme ke každému náboženství a ke každé církvi stejný objektivní poměr, a to poměr náboženské snášenlivosti, která byla vepsána mezi doktríny první zednářské konstituce.“

„První ústavou svobodných zednářů“ mínil Sís to, co berlínský universitní profesor dr. Six nazývá „manifestem svobodných zednářů“, totiž ústavní knihu londýnského presbyteriánského kazatele Jamese Andersena (The Constitutions of The Free-Masons. Containing The History, Charges, Regulations etc. of that most Ancient and Right Worshipful Fraternity. For the Use of the Lodges. Londýn 1723), jež ve své hlavní části „Staré povinnosti“ stanovila světově názorové a mravní základy svobodného zednářství. Ty vrcholily – odmítajíce „nahodilosti“ jako náboženství, vlast a stav – v nauce o čistě rozumovém světovém náboženství, „v němž se všichni lidé

shodují“, a vyslovovaly se tím pro zásadní zrovnoprávnění Židů. Už těmito několika větami samotného Síse přibyl tedy k ostatním dokladům i směrodatný český hlas jako korunní svědek pro výsledky Sixova badání.

Výsledkem porad, jež Sís líčí, bylo, že lóže „Národ“ zaujala stanovisko, že Židé v Československu nejsou ani národní ani rasovou jednotkou, nýbrž „výtvorem tisíciletého vývoje duchovního i mravního“. Na jejich tvůrčí vývoj působila jednak složka náboženská, myšlenka židovského náboženství jako taková. Za druhé prý však působila v tisíciletém vývoji i složka národní, to jest české dějiny, česká kultura a české mravy. „Život židovský se promítal v těchto dvou vnitřních silách, které se vzájemně pronikaly a slučovaly“.

Při projednávání této národní složky Židovstva v Československu dospěla pak lóže „Národ“ jako zárodek pozdější československé velké lóže k myšlenkám a zásadám, jež měly rozhodující význam pro příští vývoj národního českého stanoviska k Židovstvu. Sís je vyjadřuje těmito slovy:

„Jestliže jejich výslednice se projevila, že jsou duše židů prostoupeny českým národním smýšlením, českým mravním cítěním, duchem české kultury a českými tradicemi dějinnými, jestliže své smýšlení prokazují skutky v občanském životě, pak jsou výtvorem českého národního vývoje a součástkou organismu českého národa.“

Tím byla vyslovena zásadní rovnoprávnost Židovstva v Československu až do posledních národních důsledků! Jestliže „Staré povinnosti“ manifestu svobodných zednářů z roku 1723 byly základem emancipace světového Židovstva, pak bylo toto usnesení české první lóže z roku 1919 uznáním a provedením „Starých povinností“ ve prospěch Židovstva ve chvíli zrození Československé republiky.

Prakticky znamená toto usnesení pro lóže Národní velké lóže československé a Nejvyšší rady pro Československo ochotu přijmout všechny Židy a je východiskem nastávajícího židovského pronikání do České velké lóže. Že usnesení obsahovalo navenek omezení v tom smyslu, že židovští hledající nesměli být za světové války „národními zbabělci“ a že „v době nebezpečí konali statečně své národní povinnosti“, bylo to po zásadní stránce bez významu. Toto omezení odpovídalo všeobecnému a jednotnému požadavku českých lóží skotského obřadu, požadavku, jenž byl kladen i na všechny české bratry.

Další úvahy Sísovy studie o židovské otázce se široce vypořádávají s rozlišováním mezi „německými Židy“ a „Cechy-židy“. I z těchto byl za světové války veliký počet v táboru česko-rakouského aktivismu. Sís sám připisuje této otázce, pokud jde o zásady svobodného zednářství, jen ještě historickou cenu. Pro nás je však na tom podstatným pořád jen konstatování, že Židé rovněž byli v českém revolučním táboru a že dokonce Maffie

měla Židy mezi svými spolupracovníky.

Úzký rámec tohoto výkladu nedovoluje, abychom líčili všechny podrobnosti toho, jak od založení republiky začali Židé pronikat do celého českého života. Dělo se to krok za krokem podle toho, jak se šířil vliv svobodných zednářů, a ve smyslu zásady, kterou stanovila lóže ,,Národ“, nejen úplné rovnoprávnosti, nýbrž i národního zahrnutí. Tak se vyvinul onen státem i společností schválený pojem „semitských Čechoslováků“ a „našich Židů“.

V jednom směru však tento vývoj za poslední dvě desítiletí přece jen pro příklad krátce naznačíme. Zase si volíme pro své úvahy Sokol jako největší a tradicemi nejbohatší českou organisaci. Jeho dobytí svobodným zednářstvím bylo už vylíčeno a už při tom bylo naznačeno, že ideologickému svobodozednářskému rozkladu shora odpovídal židovský rozklad členstva zdola. Skutečně byli Židé, často ve velikém počtu, přijímáni do místních sokolských jednot, pronikali jimi a tak ponenáhlu dosahovali činovnických míst. Žid Heller se dostal dokonce do předsednictva České obce sokolské. Současně byli Židé zvlášť milými hosty na sokolských podnicích všeho druhu. Zato byly sokolské tělocvičny uzavřeny jako dvorany pro poučné přednášky národního a antisemitského obsahu. V jižních Čechách se stal posléze případ, že Žid byl dokonce zakladatelem sokolské jednoty. Vedle svobodných zednářů psali i Židé do časopisů Obce sokolské své „poučné“ a politicky rozkladné články; nejvyšší sokolští funkcionáři se ve svém povolání denně exponovali pro své židovské kolegy a jiné. Teprve nedávno uveřejnil protektorátní tisk takové množství dokladů tohoto druhu, že je zbytečné uvádět zde více příkladů. Plíživě pokračující židovské prolínání a rozkládání největšího českého tělovýchovného svazu bylo ve dvou desítiletích dokonáno.

Jedno místo ze zmíněného probírání této otázky v tisku však uvedeme jako charakteristické. Pražský deník „Národní politika“ uveřejnil ve vydání ze dne 2. listopadu 1941 pod názvem „Židovské zamoření Sokola“ článek, v němž byl uveřejněn také neanonymní připiš z kruhů čtenářů. Pisatel, povoláním ředitel a v Sokole činovník venkovské jednoty, sděluje mezi jiným: „Jako sokolský činovník již v roce 1928 na sokolské schůzi v Pardubicích jsem se utkal s tehdejším župním vzdělavatelem, neboť jsem neschvaloval židovské zastoupení v této jednotě. Dostalo se mi odpovědi: »Jsou to ti Židé, kteří j s o u n á r o d n í m i Ž i d y« . . . Zůstal jsem bohužel osamocen ve svém boji proti Židům.“ „Staré povinnosti“ ústavní knihy z r. 1723, převzaté českými svobodnými zednáři ve chvíli zrození republiky, nesly tedy už po desíti letech vlastního českého státu své

ideologické a politické ovoce dokonce i ve venkovských jednotách Obce sokolské. Směrodatná česká národní organisace potvrzovala Židům jejich příslušnost k českému národu.

Viditelného vrcholu dosáhl tento vývoj za X. všesokolského sletu v létě roku 1938 v Praze; přijela na něj také silná delegace svazu Makkabi z Palestiny a přinesla pozdravy Židovstva ze zaslíbené země. Bělehradská „Židovská korespondence“ psala tehdy nadšenými slovy o této události: „K této veliké slavnosti veškerého Sokolstva přibyla také početná delegace spolku Makkabi z Palestiny, organisace podobné Sokolu. Zástupci Židovstva z Palestiny přinesli pozdravy československému národu a Sokolu, pro nějž má Židovstvo zvlášť vřelé sympatie.“ T o t o p ř i z n á n í s v ě t o v é h o Ž i d o v s t v a k S o k o l u neznamená nic jiného než vědomý dík za ochotnou pomoc Sokola při mocenskopolitickém rozvoji Židovstva v české republice. Ve stejném duchu uveřejnil tehdy pražský židovský časopis „Selbstwehr“ k sokolským slavnostem pozdravný článek, jenž poukazoval na neobyčejně přátelské stanovisko českého sokolského vedení k podobnému židovskému obrodnému hnutí a připomínal, že mnoho zástupců českého Sokola je výbornými přáteli židovského svazu Makkabi a že mnoho Sokolů působí v Makkabi jako učitelé.

Když pak několik měsíců poté, po Benešově útěku od politické odpovědnosti vůči své vlasti, podnikla Druhá republika pod tlakem národních českých kruhů váhavě a konec konců docela bez výsledku nesmělý pokus pustit se do židovské otázky, ozvaly se hlasy rozumných lidí, kteří žádali očištění svého velikého českého tělovýchovného svazu od židovských vlivů. V tisku se náhle četlo, že nyní vedení Československé obce sokolské v zasedání v neděli dne 23. října 1938 žádá vyřízení židovské otázky. Že se mohlo jednat jen o manévr k oklamání veřejnosti, bylo se zřetelem na židovsko-svobodozednářské ujařmení Sokola jasno. Při bližším zkoumání to přímo bije do očí. V dotyčném zasedání Československé obce sokolské bylo za účasti 97 zástupců všech žup učiněno toto usnesení:

„Otázka židovská buď řešena na základě národnostním a sociálním tak, aby se přistěhovalci od roku 1914 vrátili do svých původních vlastí, z ostatních Židů ti, kteří se roku 1930 přihlásili k národnosti československé, aby se postupně zařadili do sociálního rozvrstvení našeho národa poměrně ke své početnosti, ostatní pak aby odešli do zemí těch národů, k nimž se roku 1930 dobrovolně přihlásili“ (podle „Pražského listu“ z 24. října 1938).

Zase zde byly za kmotra zásady, jež nám Sís v počátcích lóže „Národ“ vykládal jako výron „Starých povinností“. Neboť sokolské usnesení z 23. října 1938 neznamenalo prakticky nic jiného, než že sokolské předsednictvo a zástupci žup se usnesli, že jsou ochotni přijmout do národa starousedlé, státotvorné Židovstvo Československé republiky. „Národní Židé“ byli

zkrátka Čechoslováci!

Bylo by se pak dalo očekávat, že aspoň po zřízení Protektorátu nastala příslušná očista českého tělocvičného života. Navenek se také tak zdálo, že Sokol je odhodlán provést vážnou čistku. Jeho předsednictvo vydalo úřední sdělení, že s účinkem od 26. srpna 1939 přestávají všichni Židé být členy Sokola, že mají být vyškrtnuti z členských seznamů a že mají být o svém vyloučení vyrozuměni doporučeným dopisem. Ve skutečnosti však i to byl jen manévr na oko, k němuž došlo pod tlakem nacionálních kruhů. Tak na příklad jen jedna česká pravicová skupina podala sokolskému vedení šestkrát ostrá podání s požadavkem, aby se konečně provedla radikální čistka. Je také otevřeným tajemstvím, jaké zadní myšlenky a plány na zředění mělo sokolské vedení ve své pražské plenární schůzi, když se jednalo o arisačním výnosu. Na valné hromadě budějovického Sokola došlo k hlučným scénám, když pravicové křídlo předneslo své požadavky. Praktické výsledky tak zvané židovské čistky byly pak také podle toho: Exponovaní sokolští Židé byli navenek odsunuti, ale jinak zůstalo vše při starém.

V jedné věci se ovšem zevní linie českého Sokola v posledních letech změnila: vedení se vystříhalo zaujmout otevřeně stanovisko Židům přátelské, aby se nekompromitovalo před Němci. Jak se však v takových případech dalo pozorovat, přihazovaly se míče tajně sokolským bratřím v cizině a těm pak se ponechávalo, aby tím hlasitěji hlásali stará hesla. Kolo zahájili sokolové v Americe ve svém věstníku tím, že se přihlásili k osvědčeným zásadám demokracie, rovnosti a bratrství (Sokol americký, ročník IX., číslo 11 z 15. dubna 1939), o jehož světově názorové křehkosti nebylo pochyb. Veliký kus k židovské otázce se však podařil teprve českému Sokolu v Paříži, jenž v lednovém čísle svého Věstníku (ročník III., číslo l z 20. ledna 1940) ještě jednou obšírně vyložil stanovisko Sokola k židovské otázce. Je zajímavé, že mu při tom hned na počátku článku „My a Židé“ uklouzlo doznání: „Ani naše jednota nebyla ušetřena nemístných poznámek, že Pařížský Sokol bude brzy židovským s p o l k e m." Hlavní část dalších vývodů je pro svou „zásad-nost" citována doslovně:

„Provozovati antisemitismus ze zásady, čili ztotožňovati se s hitlerismem, Sokol odmítá – tak, jako každý slušný člověk. Podle stanov může členem Sokola býti každý Slovan (a nověji i příslušník spojeneckého národa), bez rozdílu náboženství či politického přesvědčení. Židé, kterým je čeština či slovenčina mateřskou řečí, nebo kteří česky či slovensky nejen mluví, ale i myslí a smýšlejí, a kteří splní i ostatní předpoklady (mravní bezúhonnost, lidskost, národní věrnost) mohou býti plnoprávnými členy Sokola, jako jsou rovnoprávnými a váženými příslušníky našeho národa židé, kteří česky či slovensky vychovaní, cítící a smýšlející, a z nichž mnozí přestali i v náboženském ohledu býti židy, protože také vystupují z církve,

se osvědčili jako spravedliví lidé a zasloužilí vlastenci. Sokol nerozděluje lidstvo podle ras, barev, podob či tříd, ale podle povahových, duševních a mravních hodnot. Proto také náš poměr k dobrým československým židům, osvědčeným vlastencům, nemůže být než kladný a dobrý."

I tomuto dějinně poslednímu úřednímu prohlášení Sokola k židovské otázce sedí zřejmě v zádech usnesení lóže „Národ" o provádění manifestu svobodných zednářů, jehož uznání se zúčastnil také starosta Sokola dr. Scheiner. S tímto posledním přiznáním Sokola k „dobrým československým Židům" je jisto: Sokol „Staré povinnosti" opravdu plně splnil!

Stará židovská pověst o Golemovi, „tomto opravdovém Pražanu", jak jej nazývá Strobl, nabyla ve dvacíti letech vlastního českého státu svého nového smyslu. Dokazují to dějiny Sokola stejně jako příslušný vývoj ve všech ostatních oblastech života českého národa. V českých lóžích povstal a v duchu svého probuditele, rabbi Löwa, zotročil české góje, ranil je zmatením ducha a učinil je neschopnými, aby se sami osvobodili od židovského ujařmitele.

Je pro to ještě přiléhavější svědectví, než že právě tvůrce Husova pomníku na Staroměstském náměstí postavil na rohu jednoho domu v bývalém pražském Židovském městě pomník tvůrci Golema, rabbi Löwovi?

Golem nad Hradem

České svobodné zednářství pozdější Národní velké lóže československé vzniklo z činnosti českého odboje za světové války. Členové Maffie a skupiny „Národ“ byli jeho zakladateli a prvními mluvčími, nebo byli skoro do posledního muže přijati jako hledající. Mezinárodní svobodné zednářství uznalo činnost v Maffii jako osvědčení ve smyslu svobodného zednářství. V tomto smyslu se také zřizovaly lóže, aspoň v prvních letech, s přísnou politickou exklusivitou. Podle „Starých povinností“, základního zákona svobodných zednářů, bylo brzy pojato i Židovstvo, pokud se tvářilo česky.

Plánovité proniknutí veřejného života české republiky vychází z prvního plánu na rozšíření lóže „Národ“ z roku 1919, aby založením nových lóží podle povolání byla co nejrychleji vytvořena střediska zednářské práce v nejrůznějších oborech života. Jakmile byly tyto lóže schváleny Národní velkou lóží italskou o vánocích roku 1919, nastalo ono dobývání rozhodujících klíčových postavení ve všech oborech, jež se po dvacítiletém působení zdálo vítězně ukončeno. Nejvíce na pováženou bylo při tom nepochybně úspěšné prolnutí Sokola jako hlavní české tělovýchovné organisace a hnutí mládeže, jež obojí byly osobním spřežením a převzetím duchovního statku svobodných zednářů odcizeny svým pravým národním úkolům a po svém ideologickém otrávení a rozkladu byly ztraceny jako možné zárodky pravého českého nacionalismu. Ruku v ruce šlo však stejné dobytí hospodářského života, jenž se řítil do bezbřežného proudu liberálních ekonomických názorů a metod, jakož i oblasti kulturních, mezi nimiž především český umělecký život se stal baštou bezuzdných kulturně bolševických tendencí. Nejinak tomu bylo v politickém úseku.

Bylo by svůdné sledovat tuto linii, jejíž vývoj jsme mohli pozorovat u Sokola a Junáka, i ve všech ostatních oborech českého národního života. Avšak ve stanoveném rámci by vedly podrobnosti příliš daleko. Zářícím sluncem, jak to říkal Šteklův spisek pro skautské svobodné zednářství mládeže, byla i pro všechny ostatní obory národního života osoba presidenta Masaryka.

O sporné otázce, zda i on patřil k svobodnému zednářství, se zde jen zmíníme. V mnoha protizednářských publikacích se tvrdilo, že byl členem lóže, a tento názor nabývá jisté pravdomluvnosti tím, že kancelář Československé národní rady za světové války byla v budově „Grand Orient de France“, Paříž, 16, rue Cadet. V Mezinárodním lexikonu svobodných zednářů, který vydávali svobodní zednáři, se sice popírá, že by Masaryk byl členem lóže, zvlášť se však zdůrazňuje, že jeho způsob myšlení se úplně shodoval se způsobem myšlení svobodných zednářů. Kromě toho uspořádaly některé francouzské lóže po Masarykově smrti smuteční

slavnosti, v jichž ohlášeních byl Masaryk uváděn jako svobodný zednář. Zemřelý velký komandér „Nejvyšší rady pro Československo" prof. Alfons Mucha sám prohlásil, odvolávaje se na několik rozhovorů s Masarykem, že ten nepřistoupil k svobodnému zednářství jen z ohledu na několik starých přátel z dob svých studií ve Vídni; ti byli už tehdy členy svobodného zednářství, respektive humanitních spolků, zřízených k jeho maskování, a vyzvali Masaryka, aby rovněž přistoupil, což však Masaryk odmítl. Úplná shoda jeho způsobu myšlení s ideologií svobodných zednářů také způsobila, že byl v kruzích svobodných zednářů nazýván „svobodným zednářem bez zástěry". Pro rozvoj zednářské moci a vlivu v Československu neměla konečně valného významu otázka, zda Masaryk i formálně patřil k svobodným zednářům.

Zato B e n e š brzy po svém návratu domů přistoupil za člena pražské lóže „J. A. Komenský" a byl svobodným zednářem 33. stupně. V jeho osobě byl od počátku republiky až do jejího konce dán vliv svobodného zednářství v pražské vládě. Pod jeho dlouholetou záštitou jako českého ministra zahraničí bylo jeho ministerstvo jako první vydáno tomu, že do něho vnikli a prolezli je svobodní zednáři. A to tím spíše, že v ministerstvu zahraničí působila kromě Beneše řada jiných svobodných zednářů.

Pomysleme jen na dra Kamila Kroftu, jehož jsme viděli roku 1919 mezi první skupinou hledajících bratří v lóži „Národ", a jenž od roku 1920 působil v českém ministerstvu zahraničí; ještě téhož roku byl jmenován vyslancem u Papežské stolice, roku 1921 vyslancem ve Vídni, roku 1925 v Berlině, od roku 1927 byl pak v m i n i s t e r s t v u z a h r a n i č í jako Benešův náměstek a vedoucí odborový přednosta. Když byl Beneš roku 1935 zvolen presidentem republiky, stal se Krofta jeho nástupcem jako ministr zahraničí. Ministerstvo zůstalo tedy vědomě v rukou skotského svobodné-ho zednářství vysokého stupně, na čemž se nic nezměnilo ani po Kroftově odstoupení. Také jiný blízký spolupracovník Benešův, zemřelý odborový rada v ministerstvu zahraničí Jiří Sedmík, byl svobodným zednářem vysokého stupně a roku 1937 velkým tajemníkem pro zahraniční záležitosti v Národní velké lóži.

U české d i p l o m a c i e v cizině se jevil stejný obraz. Jan M a s a r y k , syn prvního presidenta republiky, v letech 1919 až 1920 jako chargé ďaffaires československého vyslanectví ve Washingtone, činný pak v pražském ministerstvu zahraničí a od roku 1925 vyslanec v Londýně, je svobodným zednářem podle dopisu Alfonse Muchy, svobodného zednáře 33. stupně. Nebo se podívejme na zakládajícího člena lóže „Národ", jenž byl povýšen na mistra-svobodného zednáře ještě Národní velkou lóží italskou, dra Vladimíra Slavíka, jenž se stal jako bývalý člen Maffie tajemníkem československé mírové delegace a pak až do roku 1928

členem politické sekce sekretariátu Společnosti národů; v letech 1928–31 byl přednostou jednoho oddělení v českém ministerstvu zahraničí, pak šel do Bruselu jako vyslanec a je dnes vystaven v evropském museu emigrantů v Londýně. Jak plánovitě pracovala svobodozednářská personální politika jeho ministerstva, ukazuje případ zakladatele lóže Františka Síse, jenž odmítl nabízenou mu diplomatickou kariéru jen na pokyn svého národně demokratického vedoucího strany Kramáře. Sís sám sděluje v osobní poznámce, jež je mezi materiálem tohoto spisku, toto: „Rozhodnutí o pobytu v Paříži se vyvinulo z nabídky, kterou mi učinil ministr zahraničních věcí dr. Ed. Beneš v březnu 1920. abych šel jako vyslanec Československé republiky do Sofie. President republiky dr. Masaryk při recepci na Hradě zdržel mě k rozmluvě a radil mi, abych šel do Sofie. »Kdybych byl mlád,« pravil mi, »byl by to Balkán, kde bych chtěl být jako diplomat činným.« Někteří z mých přátel mi to doporučovali, zvláště tak činil dnešní vyslanec bruselský br. dr. Vl. Slavík, který o tom mluvil s dr. Benešem. Vše bylo již hotovo, a některé listy ohlásily mé jmenování.“

Svědčí-li už těch několik uvedených jmen o poučném, pro české osudy velmi osudném spojení svobodného zednářství a zahraniční politiky v Československu, dá se to doložit i dokumenty. Zajímavou informaci o balkánských napětích, jež byla vyřízena svobodnými zednáři, podává na příklad zpráva Velké lóže bulharské z 24. října 1928 o třenicích, jež nastaly s Velkou lóží jugoslávskou pro macedonskou otázku. Tuto zprávu zaslala Národní velká lóže československá dopisem z 29. ledna 1929 „náměstku velkého tajemníka pro zahraniční vztahy“, dru Kamilu Kroftovi, aby k ní zaujal zahraničně politické stanovisko se zřetelem na zájmy českých svobodných zednářů; i od zahraničního ministra svobodného zednáře dra Beneše si Národní velká lóže československá vyžádala příslušné dobré zdání.

Takovému proniknutí českého státního aparátu svobodnými zednáři odpovídal stejným způsobem p a r l a m e n t n í ž i v o t v Praze. Již pohled na revoluční Národní shromáždění z let 1918 až 1919, jehož členové pak většinou hráli v příštích dvou desítiletích jako čeští politikové vedoucí úlohy, dává jasný obraz. Vezměme si jen klub národních demokratů, kteří tehdy vznikli spojením státoprávní demokracie (bývalých Mladočechů), Staročechů a jedné části realistické strany, a dostaneme následující obraz, jak byl už první parlamentní sbor republiky prolezlý svobodnými zednáři: Mezi 46 členy národně demokratického klubu byl na příklad zakladatel českého zednářství, František Sís; první velmistr české velké lóže, J. S. Machar; jeho náměstek jako velmistra starosta Sokola dr J. Scheiner; svobodní zednáři 33. stupně profesor dr Bohumil Němec, dr Přemysl Šámal a dr Alois Rašín; zapisovatel a rytíř růžového kříže, svobodný zednář 18.

stupně Viktor Dyk; dále autor odbojového manifestu ,,Českému poselstvu na říšské radě" ze dne 17. května 1917, šéf činohry Národního divadla Jaroslav Kvapil a jiní.

I když prolnutí parlamentního klubu národních demokratů svobodnými zednáři bylo případem nejnápadnějším, nebylo však v revolučním parlamentě jediným. V pozdějších volebních obdobích se toto zcizáčtění u ostatních stran ještě značně zvětšilo, zejména u národních socialistů kolem Beneše. Uvedený příklad však kromě toho ukazuje, jak svobodné zednářství dobylo politických stran. Leckterý spor uvnitř stran a leckterý otřes příštích let má zde svůj kořen. Znovu poukážeme na příklad národních demokratů, jichž vedoucí dr Kramář byl jedním z mála českých politiků, kteří se snažili postavit se na odpor vlivům svobodného zednářství. Důsledkem toho bylo, že jeho skupina početně i významem upadala, a – zejména když šla společně s ligisty Stříbrného – vystupovali z ní neustále exponenti svobodných zednářů a někdy přecházeli dokonce k prudké oposici proti ní. Tak před sněmovními volbami roku 1935 vystoupilo 35 svobodozednářských intelektuálů z Kramářova „Národního sjednocení" a ostentativně přešli k národním socialistům, oddaným Benešovi. Krátce poté se obrátil velmistr dr Karel Weigner v provolání k plzeňským svobodným zednářům proti soustavě vázaných kandidátních listin politických stran. Weigner, tehdejší rektor české university v Praze, se však v této svobodo-zednářské akci nechtěl více exponovat a vystrčil do popředí tehdejšího děkana právnické fakulty, profesora dra Václava Horu, jenž vyhlásil „Společnost svobodných voleb". Hora býval dříve stoličním mistrem lóže „Národ" a postoupil později až do hodnosti velmistra Národní lóže československé. Jeho zednářsky podniknutý pokus však skončil nezdarem. Ve sněmovně se ovšem už sotva který politik odvážil postavit se na obranu proti zednářským rejdům. Ojedinělé zůstalo varování tajemníka agrární strany poslance inž. Žilky ve schůzi sněmovny dne 30. října 1936, že se nesmí trpět, když se bez odpovědnosti tvoří vedle legálních míst skupiny a lóže, jež se snaží řídit veřejné mínění a zájmům státu jen škodí. Vedle vlády a parlamentu bylo však v české republice ještě další místo politické autority a směrodatného vlivu, jež se přes svou navenek málo viditelnou, cílevědomou práci rádo označovalo jako „třetí instance" a dávalo se tak oslavovat: Česká národní rada. Byla založena roku 1900 a už v době před světovou válkou se stala pracovním místem velké důležitosti v národní politice; v podzemní činnosti domácího odboje v letech 1914 až 1918 se dobře osvědčila a po válce se vyvinula se svými nově založenými odbočkami na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku a na Podkarpatské Rusi, v nejvyšší vedoucí a řídící místo veškeré české kulturní a národní práce, již zůstala do našich dnů. Znamenala tedy i pro svobodné zednářství vedle vlády a správy

a vedle sněmovny a politických stran třetí politickou posici, které bylo třeba dobýt. A zase se zde hned po převratu vynořují stejná, dobře nám známá jména, navenek ověnčená gloriolou národních předbojovníků. Roku 1919 seděl už svobodný zednář dr Přemysl Šámal na křesle náměstka presidenta České národní rady a po boku mu stáli jako členové jejího výboru svobodní zednáři vysokého stupně J. S. Machar, dr J. Scheiner a dr Vavro Šrobár, jakož i několik bratří z lóží nižšího stupně. V kontrolní komisi seděl současně bratr svobodný zednář dr Rudolf Pilát. Brzy následovali do výboru Weigner, Kapras a Němec, až byl vliv svobodných zednářů tak veliký, že svobodný zednář 33. stupně Němec mohl být dosazen na předsednické křeslo České národní rady. Když Němec po svém nezdařeném startu k volbě presidenta republiky v prosinci 1935 považoval za vhodné poněkud ustoupit, nastoupil na jeho místo jako president Národní rady svobodný zednář dr Jan Kapras, jenž mezitím postoupil do 33. stupně a k úřadu náměstka velkého komandéra Nejvyšší rady pro Československo. Němec však zůstal ve výboru a k němu se přidružil svobodný zednář profesor dr. Josef Charvát. Pod rouškou universitních stolic a kulturně politické práce shromažďovala se zde po dvacet let rozhodující pracovní ústředna české velké lóže, jež tuto vrcholnou posici, když jí jednou dobyla, už nepouštěla z ruky.

Tyto krátké pohledy do jednotlivých politických oborů republiky ukazují přesvědčivě, jak plánovitě pronikali svobodní zednáři do všech rozhodujících klíčových postavení českého státního a národního života. Jak se to dělalo a provádělo, při čemž někdy byli stavěni na místa sotva kvalifikovaní členové lóží, dokazují kariéry oné nejvyšší skupiny svobodných zednářů, kteří byli roku 1919 horempádem Národní velkou lóží italskou v Římě povýšeni do nejvyšších zednářských stupňů skotského obřadu. První velmistr české velké lóže J. S. Machar stal se generálním inspektorem nové československé armády a byl kandidátem na ministra národní obrany, když se tvořil Tusarův druhý kabinet. Jeho náměstek ve funkci velmistra, dlouholetý starosta Sokola dr Josef Scheiner, převzal po převratu českou armádu a stal se před Macharem jejím prvním generálním inspektorem. Životní osudy prvního velkého dozorce velké lóže, Františka Síse, jsme už sledovali. Svobodný zednář 33. stupně dr Přemysl Šámal se stal v únoru 1919 kancléřem presidenta republiky a tuto hodnost, naprosto ne jen representativní, podržel i po Masarykově odstoupení za Beneše. Svobodný zednář 33. stupně dr Alois Rašín stal se po založení státu ministrem financí ve vládě Kramářové a dostal i v říjnu 1922 v první vládě Švehlově stejný obor; jeho protiněmecký šovinismus *(„S* rebely nevyjednávám!“) strhl všechny mosty mezi Čechy a Němci a vehnal i německou sociální demokracii po převratu do okamžité oposice. Akta o atentátu, jemuž padl

Rašín jako ministr za oběť v lednu 1922, nejsou ještě uzavřena. Svobodný zednář 32. stupně ing. Jan Dvořáček stal se v druhé vládě Švehlově ministrem obchodu. V této řadě by se dalo podle libosti pokračovat.

Nejvýmluvněji však mluví další politická cesta svobodného zednáře 33. stupně dra Bohumila Němce! V občanském životě universitní profesor pro fysiologii rostlin a dlouholetý předseda České národní rady, přišel po převratu jako člen národně demokratického klubu do revolučního Národního shromáždění. Po delším působení jako senátor opustil svou stranu při jejím splynutí s radikální, Benešovi nepřátelskou ligou Stříbrného. Od té doby byl Němec považován za politicky nevázaného. Tak ho zastihla výzva, aby kandidoval při volbě presidenta republiky na podzim roku 1935. Byla to nejzávažnější situace Československé republiky od roku 1918. Za opětovného presidentství Masarykova zaujal český stát stálou linii, o jejíž pokračování nebo přerušení se nyní jednalo. Zednář 33. stupně České velké lóže, dr Edvard Beneš, byl vyhlédnut za nástupce Masarykova, a dr Bohumil Němec, svobodný zednář 33. stupně téže lóže, měl být jeho protikandidátem. Mohli nakonec stát proti sobě? Na rozdíl od Beneše nebyl Němec veřejnosti znám jako svobodný zednář vysokého stupně. A tak hra začala!

Dne 21. listopadu sdělil Masaryk ministerskému předsedovi Hodžovi ve slyšení, že má neodvratný úmysl vzdáti se presidentství, a doporučil Beneše jako svého nástupce. Agrárníci jako nejsilnější strana prohlásili, že Beneš je místopředsedou české národně socialistické strany, tedy straníkem, snesitelnou že by byla jen osobnost politicky nezatížená. Náhle se vynořilo jméno předsedy nadstranické České národní rady, profesora dra Bohumila Němce. Vraný, exponent pravicové skupiny v agrární straně, byl první, který ho jmenoval; na čí radu tak učinil, není známo. O dalších událostech nechme vypravovat Harry Klepetáře, židovského novináře a autora historie Česko-Slovenské republiky:

„Koncem listopadu se krise neobyčejně přiostřila. Hodžovo úsilí ve vlastní straně zůstalo marné a blížila se osudná událost, bojovné hlasování při volbě presidenta republiky, rozpoltění obyvatelstva v pravici a v levici. Nervosa u vedoucích státníků den ze dne roste. Klidný zůstal jedině Beneš.“ (Harry Klepetář „Seit 1918... Eine Geschichte der Tschechoslowakischen Republik.“ Nakladatelství Julia Kittla nást., Moravská Ostrava 1937, strana 397).

Chování agrárníků líčí Klepetář takto: „Beran schválil k překvapení mnoha lidí – k nimž patřil asi též ministerský předseda Hodža – všechny návrhy Vraného, především návrh, aby agrární strana prohlásila prof. Němce svým oficielním kandidátem. Nyní zasáhl znovu Masaryk. Dne 2. prosince 1935 přijal Berana na zámku v Lánech. O rozhovoru není nic

známo... Protože se Beran ani teď ani později nezasazoval o kandidaturu Benešovu, dá se soudit, že vůči Masarykovi nepřijal žádného závazku a že se presidentu nepodařilo získat Berana pro své plány“ (str. 398).

Němec hrál úlohu zarytého kandidáta, jenž oposici proti Benešovi soustředil na svou osobu.

„Zatím se Hodža neustále snažil, aby koalici v otázce presidentské sjednotil. Skládal svou naději na prof. Němce, od něhož očekával, že nepřijme kandidaturu proti Benešovi a tím proti přání Masarykovu. Když 10. prosince dal k své kandidatuře na úřad presidenta souhlas, považoval Hodža úsilí za ztroskotané“ (strana 400).

Situace se však stala ještě spletitější a tím zdánlivě pravdivější: „Ve středu 11. prosince složil profesor Němec předsednictví v Národní radě, aby se, jak pravil, ucházel o nejvyšší úřad ve státě jako prostý občan a ne jako předseda nejvyšší národní organisace. Ve čtvrtek dne 12. prosince došlo v Národní radě ke krisi. Ve schůzi předsednictva prohlásili zástupci českých sociálních demokratů a národních socialistů, že předseda prof. Němec porušil objektivitu, kterou byl povinen, když se dal kandidovat jako kandidát pravice proti kandidátu presidenta Masaryka a většiny národa, dru Benešovi, proto že obě socialistické strany z Národní rady odcházejí. K nim se připojili zástupci legionářů“ (strana 404).

Nyní začala hra svobodných zednářů vysokého stupně v Národní radě: „Předsednictvo Národní rady bez těchto tří skupin vyslovilo pak přesvědčení, že kandidatura na úřad presidenta republiky je právem každého občana, a že proto není důvodu pro resignaci předsedy prof. Němce. Prof. Němec to vzal na vědomí, odvolal své odstoupení a kandidoval tedy při presidentské volbě jako předseda Národní rady“ (strana 404).

Tu zahájil činnost svobodný zednář 33. stupně dr Přemysl Šámal. Jako kancléř presidenta republiky doprovázel 14. prosince ministerského předsedu a předsedy obou sněmoven k Masarykovi na zámek v Lánech k slyšení a přečetl v slavnostním aktu o odstoupeni jeho prohlášení, jež ke konci obsahovalo větu: „Rád bych vám ještě řekl, že d o p o r u č u j i z a s v é h o n á s t u p c e d r a B e n e š e. Pracoval jsem s ním za hranicemi i doma a z n á m h o“ (strana 406).

Klepetář pokračuje ve svém líčení:

„Téhož dne, kdy Masaryk odstoupil, bylo svoláno Národní shromáždění k volbě nového presidenta na den 18. prosince 1935 do vladislavského sálu. Pro volební kampaň zbývaly pouhé čtyři dny. Agrární ústřední orgán „Venkov“ napsal 15. prosince, že agrárníci a živnostenská strana jsou pro nepolitického kandidáta, a že takového navrhnou v osobě předsedy Národní rady dra Bohumila Němce. Doporučení Benešovy kandidatury Masarykem že je soukromé povahy“ (strana 408).

Nyní začalo podkopávání voličské fronty prof. Němce. Sokol a Obec legionářská vyrazily jako první a adresovaly svým k volbě oprávněným členům parlamentníkům výzvu, aby volili Beneše. Rady oposičních skupin se zdály kolísat, avšak Němec neučinil nic, aby je držel pohromadě. Hledal jen někoho, na koho by se dala svést vina, a domníval se, že ho našel v Hlinkově ludové straně. Páter Hlinka prohlédl tento šachový tah a odpověděl ihned prohlášením, že s kandidátem tak zvaného občanského bloku se hrála neupřímná hra, když se chtěla otázka viny svalovat na jeho stranu slovenských autonomistů.

Maska padla! K půlnoci ze 17. na 18. prosince, tedy jen několik hodin před volbou, vydala Československá tisková kancelář toto sdělení:

„Prof. Bohumil Němec, předseda Československé národní rady, jenž byl politickými stranami vyzván, aby kandidoval na úřad presidenta republiky, stanovil podmínku, že kandidaturu podrží jen tehdy, bude-li kandidátem většiny československých politických stran. Nerozhodné chování jedné politické strany přimělo prof. Bohumila Němce, aby ostatní politické strany požádal, aby od jeho kandidatury upustily, aby státní a národní jednota nebyly oslabeny“ (str. 409 a další).

Tím odpadl jediný protikandidát, jen několik hodin ještě chybělo už k volebnímu aktu, Beneš byl jediným kandidátem na presidentský stolec republiky. Dopoledne dne 18. prosince 1935 konala se ve Vladislavském sále pražského hradu volba: ze 440 hlasů, které byly odevzdány, bylo 340 pro Beneše, 24 národních demokratů volilo v neformálním protestu Němce, ačkoliv odstoupil; 76 hlasovacích lístků bylo prázdných, byly to lístky sudetoněmecké strany, českých fašistů a tří neznámých voličů, patrně Vraného a dalších dvou pravicových agrárníků.

Vylíčením těchto událostí končí Klepetář svou knihu. Byla roku 1937, krátce co vyšla, zakázána. Proč ? Klepetář byl přece věrným stoupencem linie Masaryk–Beneš. Líčil snad události příliš otevřeně ? Měl být tento dosud jediný celkový obraz událostí kolem presidentské volby roku 1935 setřen?

Ve státním aktu dne 18. prosince 1935 vyvrcholil rozklad českého nacionalismu. Maffie, lóže „Národ“, Národní velká lóže a Nejvyšší rada našly zde po desítiletém působení své vyvrcholení.

Všichni spolupůsobili při tom, pomoci do sedla „měsíci“ české mládeže: svobodné zednářství, Židovstvo, „bratr bez zástěry“ v Lánech, vláda, sněmovna, politické strany, Národní rada, klika vysokoškolských profesorů, legionáři, Sokol.

GOLEM...
METLA ČECHŮ
ROZKLAD ČESKÉHO NACIONALISMU

NAPSAL WALTER JACOBI

PŘEKLAD Z NĚMECKÉHO ORIGINÁLU 1942

VYDALO NAKLADATELSTVÍ ORBIS, PRAHA